...ЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЕЭ ҺУЛАДХАХАГҮЙ

...нүүдай адууһа ма... шэмэтэ тэжээлээр ... энэ жэлэй эгээн ... болонхой. Энэ хэ... ...гаар шиндхэжэ ...нууд адууһа ма... ...ой олошоруулха, ...эшэлүүлхэ та... ...лис уялгануудаа ... байһаниинь мэ...

...жээлэй бэлэдхэг... ...аа хойшо хоёр ...аг үнгэржэ байна. ...колхоз, совхозууд ... үбһэ тэжээл бэ... ...арайхан гэжэ 32 ... дараха түсэбөө 35 ... Тиигэжэ нёдон... ...дахин бага үбһэ, ... бага силос бэлэд...

...дотор гансахан лэ ...магай ажахынууд ... ехэ үбһэ бэлэд... ...үбһэ бэлэдхэхэ түсэ... ...Кабанскын, Ахын ...ноз, совхозууд муу ...һэн байна.

...адууһа малаар олон ... Сэлэнгын, Хо... ...аймагуудай ажа... ...та үбһэ, силос аба... ...ньэнь, Сэлэнгын ай... ...совхозууд үбһэ ху... ...минил 27 процент, силос дараха даабаряа оройдоо 12 процент дүүргэнхэй.

Иимэ байдал һанаа зобооно. Хэды тиимэ байбашье, тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Август һарада оройһон хура бороогой һүүлээр сабшалан, тарялан дээрэ ногоон яһала ургаһан байна. Тэрэниие дууһан сабшажа абаха, зарим газарта сабшалангаа хоёрдохёо сабшаха хүдэлмэри хаа хаанагүй эмхидхэгдээгүй байшоо. Үнгэрһэн долоон хоногой туршада Загарайн, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын аймагуудай ажахынуудта бухалшье үбһэн нэмэжэ абтаагүй.

Үбэлдөө, хабарай хагсуу сагта адхашье үбһэн нэмэри болодог. Тиимэһээ байрын саһанай дараагүй байхада, үбһэ ногоо бухал бухалаар суглуулха, тарялан дээрэ ургаһан үрмэдэһэ ногоо бүхыдэнь сабшажа абаха талаар колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд яаралтай хэмжээ абаха болоно.

Байгша ондо республика дотор зелёнко ехээр таригдажа, һүүлэй үедэ ургасань нилээд һайжарһан байна. Энэ ашаг шэмэ ехэтэй тэжээлээ заашье гээлтэдэ оруулангүй, доогуур, һайнаар сабшажа абаха гээшэ ажахынуудай ехэ зорилго болоно. Мүнөө үедэ энэ хүдэлмэрине оньһожоруулха арга бии. Зелёнкые доогуур сабшажа абахын тула ЖВН-6 жаткануудые хэрэглэхэдэ зохид гэжэ түрүүшүүлэй дүршэл харуулна. Удаань баал үргэдэг түхеэрэлгэнүүдтэй машинаар тэрэнээ суглуулжа абахада ногоон һолоомон шорой шохойтой худхархагүй байна.

Урдань Мухар-Шэбэрэй аймагай ажахынууд тарьянай һолоомо зохидоор суглуулжа абадаггүй, тэрэнээ тросоор шэрэжэ, фермын газаа оруулдаг, харгыдаа тэрэнээ ехээр гээдэг байһан юм. Харин мүнөө жэл эндэхи колхоз, совхозууд тарьянайнгаа һолоомо үбһэнтэй адли жэшээжэ, бүхыдэнь тракторай шарга дээрэ һүрилжэ, нилээд ехэ хубииень автомашинаар, тракторай тэргээр зөөжэ, гүүртэ, отарын газаа оруулжа сомоно.

Тарьянай һолоомон энэ жэл ногоон һубадагтай байжа, шанарынь һайн. Тэрэниие заашье гээлтэдэ оруулангүй суглуулжа абабал, бүдүүн тэжээлдэ ехэ нэмэри болохо байһаниинь элитэ. Хэды тиимэ байбашье, тарьянай һолоомо суглуулха хүдэлмэри аали побшоор ябуулагдана. Һүүлэй мэдээгээр хуряагдажа абтаһан тарьянай минил 15 хубиин һолоомо суглуулагданхай. Энэ хүдэлмэри илангаяа Зэдын, Загарайн, Сэлэнгын, Хэжэнгын аймагуудта муугаар ябуулагдана. Тарьянай һолоомые саг дары суглуулжа абаагүй байхада, тэрэниие адууһа мал түйбэжэ һалгаадаг байна. Тиимэһээ комбайнуудай нэгэ полиин тарьяе хуряажа дүүргэхэлээрнь һолоомон тэрэ дороо суглуулагдажа, гүүртэ, отарын үбэлжөөндэ зөөгдэжэ, зохидоор һүрилэгдэхэ ушартай.

Энэ жэлдэ республикын колхоз, совхозууд тэжээлэй үнэтэ ургамал —куузику түрүүшынхеэ ехээр тариһан байна. Бүхыдөө 3500 гаран гектарта таригданхай. Һайнаар харууһалагдаһан, үтэгжүүлэгдэһэн, уһалагдаһан газарта энэ ургамал һайнаар гараа гэһэн мэдээнүүд аймаг бүхэнһөө ороно. Захааминай аймагай «Дружба», Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозуудта, Кабанскын аймагай Шергинскэ совхоздо, Түнхэнэй аймагай Туранай совхоздо болон бусад ажахынуудта гектарай 300—400 центнер куузику хуряагдажа байна.

Тиигэжэ ниитын адууһа малда шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ куузику айхабтар ехэ нэмэри болохо байна. Тиимэһээ тэрэниие саг сооһь хуряажа, зүбөөр хадагалха тон шухала.

Энэ үнэтэ ургамалые хуряаха, зүбөөр хадагалха талаар республикын олохон ажахынууд баян дүй дүршэлтэй болонхой. Жэшээнь, Кабанскын аймагай Шергинскэ совхозойхид куузику, хартаабха, огородой эдеэ, тарьянай һүүл гэхэ мэтые холижо, цементээр ханалагдаһан, оёорлогдоһон нүхэн соо хэжэ, холимол силос дарадаг. Һүүлээрнь нүхэеэ дүүрэтэр уһа нэмэдэг байха юм. Иигэжэ хадагалагдаһан тэжээлэй шэмэ шүүһэниинь, үнэтэ, бодосуудынь алдагдадаггүй. Холимол силос гахайда, үхэр мал эдюулхэдэ угаа һайн, тэрэниие дахин буйлуулһанай, үлүү гаргаша хэһэнэй хэрэггүй байна.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм», «Искра» колхозууд куузику хуряаха хүдэлмэрине оньһожоруулаа. Тэдэнэр уридшалан куузикугай эшэ набшаһыень тусхай машинаар отолжо абаад, бусад ургамалнуудтай холижо силос дараад, эдеэень свёкло хуряадаг машинаар малтажа, суглуулжа абана. Удаань куузикугай эдеэ түймэр унтараадаг машинаар уһа хаяжа угаадаг байна. Эдэ бүхы арга дүршэл хэрэглэжэ, куузику түргэнөөр хуряажа, ашаг шэмыень алдахагүйгөөр хадагалха шухала.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ заашье һуладхажа болохогүй. Куузику, зелёнко хуряаха, һолоомо суглуулха, ороoһо тарьянай һүүл гутаангүйгөөр «АВМ-04» машинаар гурил болгожо абаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха, аргатай газарта үбһэ ногоо гар хажуурааршье сабшажа суглуулха гээшэ мүнөөдэрэй эгээн шухала хэрэг мүн.

...УУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

(...2128) | 1969 оной сентябриин 26, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз малаа бэлшээн таргалуулжа байнхай.

Тус колхозой түрүү үхэршэдэй нэгэн П. Г. Аглотковые 1-ДЭХИ ЗУРАГ ДЭЭРЭ харанат. Энэ үхэршэнэй харууһалдаг тугалнууд мүнөө жиир центнер хахад татадаг болонхой. Тэдэнэйнь нэгэн 2-ДОХИ ЗУРАГ ДЭЭРЭ харуулагдана.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

...лаа бэлшээжэ, тэжээлээ алмаха

...түрэхэгүй сагай ... бүхы Совет ...р Ильич Ленинэй ...жэлэй ойе тэмдэг... ...колхозой ажалшад ...ойгоо хамта ажал ...соёл культурадаа ... түйлажа, энэ ...утахаар бэлдэжэ ...малай түсэбые бол... ...дүүргэхын түлөө ...лсон артелиин та... ...най дунда үдэрһөө ...айсатайгаар дэл...

...ний бүхэсоюзна ...дын урдахи ажа... ...саһан манай ар... ...лаһаа амжалта ...газарайнгаа ган ...бабашье, нёдондо... ...гүй үбһэ тэжээл ...рэгшэ жэл 12,5 ... үбһэн абтаһан ... 14 мянган цент... ...хээр хараатай ...ниинь нютаг дээ... ...ан зуун тонно си... 700 центнер куузи... ...Мянга гаран гек... ...инай гектар бү... ...нер тарьян, тэды ...он абтаха гэжэ ха... ...жэ мүнөө жэл ...уһа малда яһала ...жээл абтажа байна

...гол ашаг болохо ...һээ жэлдэ дээшэлнэ. Залуу малай гарзалха ушар хороо. Эдэ бүгэдын аша туһаар малай тоо толгой олошоруулха түсэбнай жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэдэг болоо. Мяха гүрэндэ худалдаха түсэбшье үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Зунай аяма халуунай һүүлээр хагсуу хүйтэн намар ерэнхэй. Ниитын малай үбэлжөөндэ орохо саг улам ойртоо.

Намар-үбэлэй үедэ адууһа малаа һайнаар бэлшээжэ, шахажа таргалуулаад, мяха ехээр абажа, гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой малшадай хандалга бэшэг хэблэлдэ һаяшаг толилогдоо. Энэ ехэ һайн, шухала удха шанартай, малшан бүхэнэй дэмжэхэ үүсхэл гээшэ гэжэ манай колхозой гэшүүн бүхэн ойлгоно.

Энэ үүсхэлдэ харюу болгон, намарай бэлшээри зүбөөр хэрэглэжэ, бүхы малаа һайнаар таргалуулжа, мяха гүрэндэ худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб Хүдөө ажахын хүдэлмэришэдэй үдэр болотор гэхэ гү, али октябриин тэнгээр дүүргээд, ерэхэ жэлэй январь соо 1970 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб бэелүүлхэбди гэһэн социалис уялга хашараг, буруу харууһалдаг малшаднай абаа.

Үбһэ тэжээлэй элбэг байбал энэ уялгын бэлээр дүүргэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Теэд энэ жэлдэ ган гасуур боложо, адууһа малай тэжээл хэзээ хэзээнэйхиһээ хомор байшоо. Талын бэлшээриин гандажа, сагаан добо болоходонь, бүхы малнай ойн соорхой, бургааһа боролжо соогуур адуулагдажа эхилээ. Мал ой модон соогуур адуулхада хүндэ хүшэршье һаань, малшаднай ёһотойл шэн зориг харуулаа.

Хашараг, буруу харууһалдаг Д. Н. Гончиков, П. Г. Аглотков, Э. Б. Батуев гэгшэд урда жэлэйхиһээ дутуугүйгөөр малаа таргалуулжа шадаа. Ой модоной оёорой бэлшээри, булагай уһа дахажа, малаа тууһаар Хэжэнгэ, Петровско завод хүрэтэр шахуу ошодог байгаа. Иигэжэ сагай уларилтай тэмсэжэ, хэжэ байһан ажалдаа оролдолго ехээр гаргаһан эдэ гурбан үхэршэд мал бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхэ бүри 800—900 граммаар нэмээжэ шадаа. Сагай уларилда шалтарангүй, хамтынгаа ажал урагшатайгаар ябуулжа байһан малшад колхоз доторнай олон.

Малшадайнгаа энэ зундаа шэн зоригтойгоор ажаллаһанай ашаар мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө 150 центнерээр үлүүлэн дүүргэхэ арга боломжотой болообди. Тарьянай узуурта һара тухай бэлшээгдэһэн 1200 эрье ехэ түргэн таргалаа. Эдэ үдэрнүүдтэ мяханай комбинадта тушаагдажа эхилһэн эдэ хонидой дунда 37 килограммһаа доошо шэгнүүртэй мал мүнөө дээрээ үгы байна.

Октябриин 10-һаа эхилжэ гүрэндэ худалдагдаха 110 хашараг мүнөө үедэ Книса гэжэ газарта таригдаһан олон жэлэй хяаг дээрэ бэлшээгдэнэ. Эндэхи хяаг хорёолюгдохо хараатайгаар хоёр ондоо газарта тарьятай. Тиимэһээ энэ таримал ургамалай бэлшээри ээлжээгээр хэрэглэгдэнэ. Тус бэлшээриин һэбэрээ боломсоор, эдэ үдэрнүүдтэ эндэхи хашарагууд Адамовкын тарьянай узуурта бэлшээгдэхэ. Тиигэжэ адхашье тэжээл эдингүй, бэлшээгдэн таргалуулагдаһан эдэ малай шэгнүүр 290 килограммһаа доошо бэшэ байха ёһогүй. Бэлшээридэ байһан эдэ үхэрнүүдэй шэгнүүр мүнөө сүүдхэ бүхэндэ килограмм килограммаар нэмэнэ.

Ерэхэ жэлдэ гүрэндөө мяха худалдаха 6 һарын түсэб январь соо дүүргэхын тула октябрьһаа эхилжэ 80 эрэ хашараг, голодоһондо гараһан 30 үнеэ шахалганда табихабди. Тиигэжэ бэлшээридэ таргалһан эдэ мал шахалгын цехтэ байлгагдаад, монсогорхон зандаа мяханай комбинадта оруулагдахаар хараалагдана.

Колхознигуудай съездын урда тээхи ажалай нахтада жагсаад, хамтынгаа ажал арьбадхажа байһан манай артелиин гэшүүдэй абаһан уялгаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэнь дамжаггүй.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
Загарайн аймагай
Карл Марксын нэрэмжэтэ
колхозой түрүүлэгшэ.

ЮҺЭ ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаһан Захааминай аймагай колхоз, совхозуудай ажалшад һү гүрэндэ тушааха 9 һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ. 9 һарын турша соо 27.050 центнер һү тушааха түсэбтэй эндэхи ажахынуудһаа 27.062 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда ороо.

Һаалиин гүүртэ бүхэнэй үнеэд үдэр һүнигүй манагдана, талын ногооной бирагүй дээрэһээ мал ехэнхидээ ой модон соогуур, тарьянай узуур дээрэ адуулагдана.

Эрхим амжалтануудые түйлаһан Далахайн совхоз 137, «Дружба» колхоз—115, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 106,8 процентээр түсэбөө дүүргэбэ.

Б. ВАНЧИКОВ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1969 ОНОЙ СЕНТЯБРИИН 22-ой МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үбһэнэй һүрилэгдэһэниинь	Силос дарагдаа	Хуряагдаһан тарьянай һолоомо суглуулагдаһаниинь
Баргажанай	47	22	35
Бэшүүрэй	20	30	26
Зэдын	20	29	—
Яруунын	20	99,0	—
Баунтын	25	—	—
Загарайн	36	27	—
Захааминай	72	57	—
Кабанскын	58	32	55
Прибайкалиин	49	26	51
Хэжэнгын	28	57	—
Хяагтын	20	31	15
Мухар-Шэбэрэй	22	34	5
Сэлэнгын	27	12	—
Түнхэнэй	62	71	7
Ахын	58	—	—
Улаан-Үдын	26	15	9
Хоринин	19	39	—
Республика бүхыдөө	32	35	15

...АСС ... ҺОНИН

...НЭЭЛТЫН ОЙ

...(ТАСС). Д. И. Менде... ...эн тодорхойлгын— ...нүүдэй бүрилдэдэг ...хэйлэгдэһээр зуун ...рөө гайхамшаг юм. ...зуун жэлэй ойдо зо... ...иин талаар Менде... ... сентябриин 24-дэ ...гдээ.

... концертнэ зал соо ...тэдэй энэ ехэ ху... ...мянган делегат ба ...на.

... Д. И. Менделеевэй ...союзна химическэ ...т, академик С. И. ...

...нүүдэй академиин ... Келдыш эхилэлгын ...дын нэрэ дээрэ ...нүүдэй Соведэй Тү... ...Косыгинай эльгээһэн ...ходонь, эрдэмтэд ...шан уггаа.

... олон элидхэл...

ЛЕНИНСКЭ КОММУНИС СУББОТНИК

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Невскэ машина бүтээлгын заводой, бүхы цехүүдтэ суглаанууд болобо. 1970 оной апрелиин амаралтын үдэрнүүдэй нэгэндэ Ленинскэ коммунис субботник эмхидхэхэ гэжэ тэдэ суглаанууд нэгэн һаналтайгаар шиидхээ.

Машина бүтээгшэдэй дурадхалые «Большевик» заводой, «Советская звезда» гэжэ ээрэлгын-шиидхын комбинадай, эндэхи Ижорско ба бусад предприятинүүдэй хүдэлмэришэд бүрин дэмжэбэ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗ—ПЛОВДИВТАХИ ЯАРМАГ ДЭЭРЭ

СОФИ. (ТАСС). 25-дахи ойн баярай уласхоорондын яармаг дээрэ СССР-эй эмхидхэһэн экспозици—Совет засагай жэлнүүдтэ манай ороной түйлаһан агууехэ амжалтануудай эли тодо гэршэ болоно. Мүнөөнэй экспозици В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо, Болгарида социалис революциин илаһаар 25 жэлэй ойдо зорюулагданхай. 11.420 дүрбэлжэн метр талмай дээрэ гадаадын худалдаа наймаанай бүхэсоюзна 22 нэгэдэл 5000 шахуу экспонадаа харуулна. Гэхэ зуура, тэдэнэй 80 шахуу процентнь түрүүшынхеэ харуулагдана.

Металл зүһэдэг станогууд ба зэр зэмсэгүүд гол һуури эзэлнэ. Мүлин гоёодог хахад автомадууд, программна оньһотой станогууд, полиграфиин машинанууд, электро ба газаар гаргадаг аппаратура, хэмжэн тодорхойлдог приборнууд, фото ба киноаппаратура, радио электронно-промышленностиин бүтээдэг зүйлнүүд харагшадай анхарал татана.

Нэмэл талмай дээрэ табигдаһан «Волга-ГАЗ-24», «Москвич-412» гэжэ автомобильнууд, шэнэ түхэлэй «Запорожец» ба мотоциклнууд онсо һонирхол үүсхэнэ.

Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленность үргэнөөр харуулагдана. СССР-эй Наукануудай академи эндэхи яармагта анха түрүүшынхеэ хабаадажа, совет эрдэм наукын түйлалтануудые харуулһан хэдэн олон экспонадуудые табяа.

Совет экспозици харагшадай зүгһөө ехээр һонирхогдоно. Совет промышленностиин бүтээн гаргадаг зүйлнүүд Болгарида һайн мэдээжэ юм. Хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаан түргэнөөр хүгжэжэ байнхай. Энэ жэлдэ СССР НРБ хоёрой хоорондын худалдаа наймаанай эрьесэ 1750 миллион түхэригтэ хүрэхэ, удаан болзорой хэлсээгээр 1970 ондо хараалагдаһан хэмжээнһээ 100 миллион түхэригөөр үлүү гарахаар хүлеэгдэнэ.

Пловдивай яармаг дээрэ түрүүшын контрактнууд баталагдаа, гэхэтэй хамта совет гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүд, Болгариин ажахын эмхинүүдэй хоорондо эгээн ехэ хэмжээтэй контрактнууд баталагдаба.

Яармагай хоёрдохи үдэрынь Советскэ Союзай национальна үдэр гэжэ соносхогдоо.

Россиин хүдөө нютагуудай хүдэлмэрилэгшэд тарялангай талмайһаа, хартаабхын ба свёклын плантацинуудһаа, барайгарай, огородой полиһоо ургаса хуряан абажа байна. Республикын олонхи нютагуудай тарьяашад хадалгаяа дүүргэнтээ. Баруун-Хойто Сибириин ба бусад хэдэн районуудай механизаторнууд сагай уларилай муу байһанһаа уламжалан тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабан, тарьягаа хадажа, баалнуудые сохижо байнхай.

РСФСР-эй СЦУ-гай мэдээнэй ёһоор, Россиин Федерациин ажахынууд сентябриин 22-ой үеэр 59 миллион 236 мянган гектар ороoһото, ороoһото-бобово ургамалнуудые хадаад байба. Энэмнай республикын тарялангай талмайн табанай дүрбэн хубиһаа дээшэ болоно.

Россиин урда зүгэй ажахынууд үнэтэ ургамал болохо барайгараа түлэг хуряажа байна.

Түбэй, Поволжиин ба Хойто Кавказай тарьяашад фабрична саахарай свёкло хуряана. Республика доторхи наран сэсэгэй тарилгын дүрбэнэй нэгэ хубиин урыень абахаар хуряагдаа. Кубаниин тарьяашад энэ хүдэлмэреэ

РОССИ УРГАСАЯА ХУРЯАЖА ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

дүүргээ... Ставрополиинхид тарилгынгаа гурбанай хоёр хубиие тоһото үрэһэн болгохоор сохижо абанхай.

Хартаабха малталга, хаалга үргэлжэлһөөр. Энэ «хоёрдохи хилээмэн» 720 мянган гектарһаа — бүхы талмайн 38 процентнь малтажа абтаа. Ленинградска, Московско, Владимирска, Ивановска областьнуудта хартаабха илангаяа түргөөр малтагдажа байна.

Республикын овощеводууд бүхы огородой гурбанай нэгэ хуби үлүүтэй ургаса хуряагаа.

Россиин механизаторнууд ороoһото, техническэ ба бусад ургамалнуудай хуряагдаһан газарта намарай паар хахалжа байна. 30,4 миллион гектар гэхэ гү, али түсэбтэ талмайн 44 процентнь хахалагдаа.

14,4 миллион гектар гэхэ гү, али хараалагдаһан талмайн гурбанай хоёр хуби дээрэ намарай ороoһото ургамалнууд таригдаа. Түбэй, Баруун-Хойто нютагуудай, Ураалай, Волго-Вятска районой областьнуудта намарай тарилга дүүргэгдэжэ байна.

(ТАСС).

Антрактидадахи научна шэнэ станци

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Сагай уларил шэнжэлдэг үшөө нэгэ обсерватори һаяар нээгдэхэнь: шэнэ, тоогоороо зургаадахи, совет научна станциие Антрактидада нээхэ гэжэ шиидхэгдээ.

ТАСС-ай корреспондентдэ Арктическа ба антрактическа институдһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ станци дэлхэйн эгээл хүйтэн хизаарта байдаг «Восток» гэжэ станциһаа 1700 тухай километртэ — Отсын эрье шадархи хүсэд шэнжэлэгдээгүй районда эмхидхэгдээ. Мүльһэтэ түбиин энэ дайдын сагай уларил тон шэмэрүүн: дундуур температурань Мирныхиһээ һураггүй хүйтэн, һалхиниинь шанга юм.

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын гурбадахи зарлалай Национальна суглаанай табадахи сесси сентябриин 23-най үдэр Ханойдо боложо, Вьетнамай Демократическа Республикын Президентын тушаалда нүхэр Тон Дык Тхангые, вице-президентын тушаалда нүхэр Нгуен Лыонг Бангые һунгаа. Бүхы депутадуудай хабаадалгатайгаар үнгэрһэн тус сессиин хүдэлмэрие сессиин президиум—нүхэд Тон Дык Тханг, Ле Зуан, Чыонг Ти, Фам Ван Донг, Во Нгуен Зиап, Нгуен Зуй Чинь гэгшэд—хүтэлбэрилөө.

Депутадууд минутын туршада абла шэмээгүй байжа, нүхэр Хо Ши Минэй дурасхаалые хүндэлэн ёһолбо.

Нүхэр Тон Дык Тхангын үгэ хэлэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Тэрээндэ этигэл найдабари үзүүлһэнэй түлөө Национальна суглаанда баясхалан хүргөөд, Президент Хо Ши Минэй захяа заабаринуудые баримталан ябажа, Эхэ орондоо, арадтаа, революцида бүхы хүсэ шадалаа зорюулан алба хэхэб гэжэ найдуулаа.

* * *

Ханойдо тараагдаһан тобшо намтарнууд дотор иигэжэ хэлэгдэнэ:

Тон Дык Тханг 1888 ондо Урда Вьетнамай Лонгсуен провинциин хүдэлмэришэнэй бүлэдэ түрэһэн. Залуу Совет Республикые дарахын тула сэрэгүүдые эльгээхэ гэһэн францууз империалистнуудай түсэбые буруушаалгын тэмсэлые Тон Дык Тханг 1919 ондо фрацуз морягуудтай хамта эмхидхээ бэлэй. Тон Дык Тханг францууз корабль дээрэ Улаан туг хиисхэн. Россидахи Октябриин революциие һайшаан угтаһан юм. Тиигэһэнэйнгээ түлөө баригдажа, хаатдаһан.

1929 ондо Франциин колонизаторнууд Тон Дык Тхангые дахинаа

ТОН ДЫК ТХАНГ— ДРВ-гэй ПРЕЗИДЕНТ

бариһан, тиигээд Полукондор гэжэ олтирог дээрэ 20 жэлээр түрмэдэ хааха гэжэ сүүдлэһэн байха. 1930 онһоо Индохитадай Коммунис партиин гэшүүн.

Эсэргүүсэлгын дайнай үргэлжэлһэн 9 жэлэй туршада, мүн амгалан байдалай тогтоһонһоо хойшо мүнөө хүрэтэр Тон Дык Тханг партийна ба гүрэнэй харюусалгата хүдэлмэри даажа байнхай.

1960 ондо Вьетнамай Демократическа Республикын вице-президентээр һунгагдаа һэн.

Нгуен Лыонг Банг 1904 ондо Хайзыонгдохи хүдөөгэй үгытэй багшын бүлэдэ түрэһэн.

Хайфоной, Сайгоной хүдэлмэришэдэй дунда политическэ болон эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Нэгэнтэ бэшэ баригдажа хаагдаһан юм. 1931 ондо 20 жэлээр түрмэдэ хаагдахаар сүүдлэгдэһэн аад, удаадахи жэлдэнь тэндэһээ зугадаһан. 1933 ондо дахинаа баригдажа, бүхы наһаараа түрмэдэ һуухаар сүүдлүүлһэн байгаа. 10 жэл болоод, түрмэһөө дахинаа тэрьедэһэн.

Нгуен Лыонг Банг партийна, гүрэнэй харюусалгата хүдэлмэри даажа ябаһан намтартай.

«КОСМОС-301» ЗАМБУУЛИН СООГУУР НИИДЭНЭ

Дэлхэйе тойрон ниидэхэ «Космос-301» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1969 оной сентябриин 24-дэ Советскэ Союзһаа дэгдээгдээ.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй XXV жэлэй ойн нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрика коммунис ажалай предприяти болоhоор үнинэй. Фабрикын хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе үшөө ехэ амжалтануудаар угтахаяа бэлдэнэ. Мүнөө эндэ «Сибстекстильмаш» заводой бүтээhэн шэнэ станогууд табигдажа байнхай. Шэнэ техникые коммунис ажалай ударник Мария Ивановна Чубарь hайнаар шудаланхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Чубарь «СТБ» гэжэ шэнэ станогтоо хүдэлмэрилжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ХЯАГТА

Аймагай ажалшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг политинформаторнуудтай ээлжээтэ уулзалга КПСС-эй Хяагтын райкомдо болобо. Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Е. Ф. Елизов аймагай колхоз болон совхозуудаар тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын ябаса тухай, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ аймагай ажалшадай абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай политинформаторнуудта тодорхойгоор хөөрөө.

Һүүлээрнь КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум боложо. Эмхидхэлэй асуудал шиидхэгдэбэ. Партиин райкомой хоёрдохи секретаряар нүхэр Н. Л. Чимитов hунгагдаба.

СЭЛЭНГЭ

ГУСИНООЗЕРСК. КПСС-эй Сэлэнгын райком политэкономи болон философи шуд...
гуулинуудай пр...
табан үдэрэй сем...
Хамта 30-аад нүхэ...

Капитализмын ...мын политическэ эк...далнуудаар лекц... институдай багша...зина, О. И. Багаев... Технологическа ...шанар—философи... дидат В. В. Мант...кина гэгшэд мүн ...лекцинүүдые унш...

Семинарай түгэ...салай шэнэ жэл...ганизацинуудай бэ...гонууд тухай» хэл...

Б. Ш...

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛДЭ ГОЛ АНХАРАЛНАЙ

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэйнь түүхэтэ ойн гүйсэхээ байhантай дашарамдуулан, манай аймагай ажалшад байгша оной туршада гүрэндөө ороохо таряа—42000, маха—26000, hү—43700, ноохо—4000 центнер хүрэтэр тушааха үндэр уялга абаhан юм. Эдэнээ дүүргэхын тула юун хэгдэнэб, ямар арга боломжотойбибди?

Нэн түрүүн малдаа үбэл, хабарай сагта хүсэд хүрэмэ үбhэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха гээшэ зайлашагүй шухала зорилгомнай болоно. Тиимэhээ мүнөө соведүүдэй, ажахын органуудай, совхозуудай, хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй, бүхы хүдөөгэй ажалшадай гол зорилгонь юуб гэхэдэ, үбhэ тэжээлээ түргэн саг соо шанар hайнтайгаар хуряажа абалга болоно.

Мүнөө жэл манай аймагай совхозууд 224000 центнер үбhэ хуряан абаха, 384060 центнер силос дараха, 20000 центнер набшаhа бэлдэхэ түсэбтэй hэмди. Тиихын зорилгоор хабарhаа эхилжэ сабшалангай газар hайжаруулха горитойхон хүдэлмэри хэгдэнхэй. Сабшалан дээрэ 16 оньhожоруулагдамал бригада хүдэлhэн байна. Уhалуури яhала hайнаар хэгдээ. Худан, Хэжэнгэ, Сулхара, Чисаана голнуудые ашаглан, 732 гектар сабшалангай газар уhалагдаа. Мүн hайрамайшье уhан хэрэглэгдэhэн байна. Гадна 54677 тонно наг шэбхэ гаргагдаhан, 393 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэгдэhэн юм. Энэ зунай ган гасуур хүдэлмэриемнай нилээд хойшо татаа. Байгаалиин уларилай түбэгтэй байhыень хараадаа абан, аймагай хүтэлбэрилэгшэд үбhэ тэжээл ехээр бэлдэжэ абаха, эртээнhээ малаа таргалуулха зорилготой зайлашагүй шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байна. Тиигэжэ хони малаймнай хахадhаа үлүүнь эгээн бэлшээри hайнтай газарнуудта эльгээгдээ. Ехэнхидээ үбhэ ногоогоор элбэг ойн соорхойнуудые үргэнөөр хэрэглээбди. Аймаг доторнай түрүүшынхеэ 154 гектар газарта куузику hуулгагдаhан, тиихэдэ 4078 гектар газарта зелёнко таригдаhан байна.

Үбhэ хуряалгада гарта хүлтөөрөө хабаадаhан, сабшалангай, таряанай газар дээрэ малай оролго зайсуулха ябадал шангадхагдаhан байха юм. Сельскэ болон сомоной Соведүүдэй сессинүүд дээрэ тус асуудалнууд тусхайта харагдаа. Отделени, бригада бүхэндэ депутатска постнууд бии болгогдоо. Энэ жэлдэ совхозууднай үбhэ хуряалгадаа урда урданайхиhаа hураггүй хойнотожо ороо. Гэбэшье Чисаанын, «Первомайский» совхозууд нилээд үрэ дүнтэйгөөр тэжээл бэлэдхэлгээ дүүргэнтээ. Отделени, бригадануудай дунда Чисаанын совхозой 2-хи, Хэжэнгын совхозой 3-хи, «Первомайский» совхозой 2-хи, «Октябриин 50 жэл» совхозой 1-хи отделенинүүдэй ажалшад амжалта туйлажа, тэрэнээ арьбадхажа байhаар юм.

Үбhэ хуряалгын үедэ совхозуудай олонхи хүдэлмэришэд hайнаар хүдэлөө. Тэдэнэй дунда ажалай ульгэр жэшээ харуулдаг аймагай болон сомоной Соведүүдэй депутадууд олон. Жэшээлхэдэ, Д. Б. Будаева, Е. Н. Глазкова, Е. Б. Нестеров (Чисаанын совхоз), Б. Д. Рампилова, Ц. Б. Будаев (Хэжэнгын совхоз) гэгшэдэй нэрые эндэ дурдамаар.

Хэды тиигэбэшье hаань, үшөөл hанаhандаа хүрэжэ шаданагүйбди. Олонхи совхозууднай дутуу дунданууддаа усадхажа, түрүү зэргэдэ гараха зорилгоёо бэелүүлжэ биранагүй. Ямар тиимэ шалтагаан hаад хэнэб гэhэн асуудалай гарахань хуулита. Тэдээн дээрэ тобшо тэдыгээр тогтоё.

Бригада болон звенонуудай дунда хүдэлмэриин эмхи гурим мууса сахигдана. Урдаа табиhан түсэб тухайгаа мэдэхэгүй зон үшөөл ушарна. Хүтэлбэрилхы хүдэлмэри hула. Социалис мүрысөөн хайша хэрэгээр эмхидхэгдэнэ. Дээрэ хэлэгдэhэн энэ баримтые хэдэн жэшээ баримтануудаар гэршэлхэдэ болоно. Жэшээлхэдэ, Чисаанын совхозой Булагай отделениин бригадир Шагдаров түсэб тухайгаа огто мэдэхэгүй байшоо. Хүдэлмэришэдынь үдэрэй турша соо хэды шэнээн, юу хэхэ байhан тухайгаа оройдоо дуулаагүй ябаа. Социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй. Техникэшье мууса ашаглагдана. Энээн дээрэhээ боложо, хүдэлмэриин ябаса дорой байдалда ороо. Иимэрхүү баримтанууд Худанай, Хэжэнгын совхозуудта үзэгдэнэ.

Үбhэ хуряалгын хүдэлмэри оньhожоруулга бирагүй байгаа гэжэ хэлэлтэй. Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнуудай түрүү дүй дүршэл эндэ дэмжэгдэнэгүй. Тобшолон хэлэхэдэ, үбhэ тэж...
аймаг доторнай ба...
гэхын аргагүй.

Аймагай Соведэй ...митет Дээдэ-Хэж...нын сомоной Со...hэ тэжээл бэлэдх...хабаадалсажа бай...ража үзөөд, эмхид...мэриин hулые тэ...хэмжээ абахыень ...

Аймаг доторнай ...ховно Соведэй Пре...оной январиин ...«Совхоз, колхозу...ряа малда гэшү...харюусалга тухай» ...сэндөө хүргэгдэнэ...най ургаса таряа ...али олон үзэгдэ...ажахын мэргэжэ...хүтэлбэрилэгшэд, ...сомоной Соведүү...тэмсэл хэнэ. Иим...шүүмжэлхэ хэмж...абаха зэргэтэй.

Ургаса хуря...байhан зон...эрилтэ хэрэглэ...нээр хангагданаг...лэхэ хэрэгтэй. ...мээр хангалга тон...дэглэгдэхээр. ...хилээмээр ханга...ха гүйсэд арга б...бэшье энэ арга ...хэрэглэгдэнэгүй. ...гэгээрэлэй болон ...галга совхозой ...дунда тон hула...мээр. Аймагай ху...най болон ажалш...гаха бусад эмхи...рилэгшэд Е. Р. Л...Ширапов, В. Г. Б...Жигжитов гэгшэ...онсо анхарал ханг...

Дээрэ дурсагда...тагдалнуудай ...аймсоведэй ажалш...дай гүйсэдхэхэ ...рангүй. Зохих...ганууды сагт доро...шадаашье иим...нуудтай эбсэхэгүй ...дүүлхэ байнабди.

Тэжээл бэлэдх...манай Хэжэнгэд...Тиимэhээ аймагай ...хы хүсэ шадала...ёhотой. Бүхы ...ленинүүдтэ соци...эмхитэйгээр дэлг...

Хэрбээ эдэ бүхы ...га боломжоёо ...лээд байбал, В...Ленинэй түрэhөөр ...жэлэй ойе түгэс ...угтахамнай дам...

Г. СА...
Хэжэнгын айма...
ажалшадай ...
гүйсэдхэх...

ПОЛИТИЧЕСКЭ АГИТАЦИ

ПАРТИЙНА БҮЛЭГҮҮДЭЙ ҮҮРГЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Манай партиин үндэhэ hууринь эхин партийна организацинууд болоно гэжэ КПСС-эй Устав соо заагданхай. Тиимэhээ эхин партийна организацинуудай үндэhэниинь партийна бүлэгүүд болодог гэбэя, арсалдаан гарахагүй бэзэ гэжэ hанагдана.

Мүнөө үедэ 14 миллион шахуу коммунистнуудые нэгэдүүлдэг манай партида цехэй 301 мянган партийна организацинууд, 368 мянган партийна бүлэгүүд байгуулагданхай.

Тиимэ болохолоороо, партийна бүлэгүүд хадаа Коммунис партиин, совет арадай үмэнэ байhан шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ коммунист бүхэнииe эдэбхитэйгээр хабаадуулха, ажалшадые элсүүлхэ шиидхэхы хүсэн болоно гээшэ. Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриhөө манай партиин бүхы ажал ябуулга харагдадаг. Тэдэнэй хүдэлмэри hайжаруулаагүй hаа, партиин ябуулдаг эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин нүлөө дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй. Нэн түрүүндэ коммунистнуудые, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэдэ партийна бүлэгүүд тон ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой.

Манай Железнодорожно районой партийна организацида КПСС-эй Уставай ёhоор 120 эхин партийна, цехэй 122 партийна организаци, партийна 218 бүлэг эмхидхэгдэнхэй.

Промышленна предприяти дээрэ байгуулагдаhан партийна бүлэгэй нэгэ hайн талань гэбэл, үйлэдбэриин алишье участогта ажаллажа байhан коммунистнуудта, хүдэлмэришэдтэ үдэр бүри нүлөөлхэ, шухала хэрэгэй гарабал, коллективэйнгээ ажабайдалда партийна ёhоор хамааралсаха аргатай байна.

Энээнийе хэдэн жэшээ дээрэ харуулая.

«Теплоприбор» завод Улаан-Үдэдэ, мүн республика доторооше мэдээжэ предприяти юм. Заводой коллектив hараhаа hара бүридэ түсэб даабаряа үлүүлдэг. Байгша оной түрүүшын хоёр кварталай дүнгөөр мүрысөөндэ илажа, КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой, мүн партиин городской комитедэй, Горсоведэй дамжуулгын Улаан тугуудые барижа ябана.

Тус заводой шудхалаагай цехтэ зургаан коммунистнуудhаа бүридэhэн партийна бүлэг хүдэлдэг. Энэ бүлэгые хэдэн жэлэй туршада Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, коммунист Константин Сергеевич Брянский хүтэлбэрилнэ. Өөрөө завод дээрэ хорид гаран жэлдэ шудхагшаар хүдэлhэн, мүнөө модельщигээр ажаллана. Партийна бүлэг өөрынгөө хүдэлмэриин гол шэглэл зүбөөр тодорхойлонхой. Энэнь цехэй хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри саг үргэлжэ, ажабайдал болон ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбон ябуулха хэрэг болоно. Бүлэгэй гэшүүдтэ цехэй участок, бригаданууд даалгагданхай, тусхай даабаритайнууд. Цехэй начальник Ю. Г. Ильков политинформатор. Тогтоогдоhон үдэртэ уласхоорондын байдал тухай, цехэйнгээ ажал тухай хүдэлмэришэдтэ мэдээсэжэ байдаг. Бусад коммунистнуудынь—агитаторнууд. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, дайналкы хуудаhа, ханын газетэ гаргадаг. Һарын hүүлээр коммунистнууд сугларжа, хэhэнээ тоосодог, түсэбөө табидаг. Партгруппоргын дэбтэртэ бүлэгэй хэhэн хүдэлмэри, коммунистнуудай дүүргэhэн даабари булта бүридэлдэ абтанхай, бүтээгдэhэниинь бэшэгдэнхэй байха.

Партийна бүлэгэй ябуулдаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри талаар ошоногүй. Ажалай журам, ниитын ёhо гурим эбдэхэ ушар эндэ байхагүй. Хэдэн жэлэй туршада цех нэгэ жэгдээр хүдэлжэ, бүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэнэ. Имагтал энэ жэлэй эхилhэнhээ хойшо тус цех завод соогоо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ дүрбэ дахин 1-дэхи hуури эзэлжэ, заводой дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шантайгаар абаhан байна. 6 хүдэлмэришэдынь «Заводой эрхим шудхалааша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, дамжуулгын улаан тугхан, мүнгэн шан абаа юм.

Тэрэшэлэн горкомхозой АТХ-да байгуулагдаhан партийна бүлэгүүд жолоошодой дунда ойлгуулламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Эндэ 4 бүлэг бии. Партгруппоргнуудаар хүн зондоо хүндэтэй, хүтэлбэрилхы дүй дүршэлтэй коммунистнууд В. Н. Грудинин, А. А. Драгунов, Н. И. Оленникова, М. М. Дмитриев гэгшэд томилогдонхой. Гол анхаралаа В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойгоор абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтэдэ, ажалай журам бэхижүүлгэдэ хандуулна. Коммунистнууд бултадаа партийна даабаритайнууд, бусад нүхэдтөө hайн жэшээ харуулжа хүдэлнэ. Али нэгэн дутагдалай гарабал, үгышье болхэн нэгэнэй ажалай журам эбдэбэл, энэ ушар арга бэшэ үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг болонхой. Энэ ажахы II квартал соо социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн байна. Ашаа шэрэхэ түсэбөө 107,6 процент дүүргэжэ, олзо оруулха даабаряа 2,7 дахин үлүүлээ.

Авиационно заводой капитальна барилгын управлениин 3-дахи участогай партийна бүлэг (партгруппоргнь Лучников) хүдэлмэреэ hонирхолтойгоор эмхидхэнэ. Бүлэгэй коммунистнуудай суглаан үе үе болоод зарлагдажа, партийна даабаринуудай дүүргэлтэ тухай, коммунистнуудай hуралсал тухай, хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Участок дээрэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд шэнэлэгдэдэг, хүдэлмэриин дүн тусхай самбарта бэшэгдэжэ байдаг. Гадна hургуулиинхидай булан түхеэрэгдэнхэй. Эндэ ороhон түрэлхид ооhэдынгоо үхибүүдэй ямараар hуралсадаг, hургуулидаа бэеэ яажа абажа ябадаг тухайнь мэдэжэ абаха аргатай.

Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриин хүтэлбэриhөө, нэн түрүүн тэдэнэй ажалда партийна комитет, партбюронуудай ямараар нүлөөлдэгhөө дулдыдадаг гээшэ. Һүүлэй үедэ КПСС-эй райком, предприятинуудай парткомууд энэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал табидаг боложо байна. Партийна бүлэгэй хүдэлмэри бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Байгша оной июнь hарада КПСС-эй райкомой пленум дээрэ КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ партийна бүлэгүүдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тухай» асуудал табигдажа хэлсэгдээ hэн. Август hарада КПСС-эй райком партгруппоргнуудай тусхай семинар үнгэргөө. Энэ семинар дээрэ «Коллективые хүмүүжүүлгэдэ партийна бүлэгэй үүргэ дээшэлүүлхэ». «Партийна бүлэг ба ажалшадай дунда политическэ мэдээсэл эмхидхэхэ» гэhэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэhэн байна. Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэри hайжаруулха тухай асуудал, мүн партийна организацинуудай секретарьнарай семинар дээрэ тодорхойгоор хэлсэгдээ hэн.

Мүнөө эхин партийна организацинуудаар тоосоото hунгалтын суглаанууд эхилбэ. Парткомуудай, партийна бюрогой, парторганизациин секретариин тоосоо зүбшэн хэлсэхэдээ, олохон коммунистнууд партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэри саашадань hайжаруулха, ажахын болон ажалшадые хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй үүргэ, харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай зүб асуудалнуудые табина, үнэтэ дурадхалнуудые оруулна.

Ушар юуб гэбэл, партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд үшөөл үзэгдэнөөр. Олохон коммунистнууд ниитын хүдэлмэридэ hулаар хабаадуулагдана, зарим нүхэд өөhэдөө партийна болон ажалай журам эбдэнэ. Зарим партийна бүлэгүүд ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын, ойлгуулламжын хүдэлмэри hаналаа табижа ябуулнагүй. Тэдэнэрэй дунда политическэ мэдээсэл эмхидхэлгые манай хэрэг бэшэ, харин парткомой, политинформаторнуудай уялга гэжэ буруу тоолодог ушаршье үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

Имагтал партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие hулаар хүтэлбэрилдэгhөө, тэдэнэй ажалда саг соонь туhалжа, зүб замыень заажа үгэлдэггүйhөө эдэ дутагдалнууд гарана гэжэ hанагдана.

Эдэ бүгэдые согсолжо, зүб тобшолол хэжэ, партийна бүлэгүүдые хүтэлбэрилгэеэ улам hайжаруулха шухала.

Л. БОЛДОНОВ,
КПСС-эй Железнодорожно райкомой секретарь.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

УЛЬЯНОВСКДАХИ МЕМОРИАЛДА ЗОРЮУЛАН

Ленинскэ «Искра» газетын Россидахи түрүүшын нюуса типографие Ульяновскда байгуулагдажа захалhан В. И. Ленинэй мемориалда орогшод хараха байна. Тэрэнэй бишыхан копиие (дүрсые) шэнэ музейдэ зорюулан, Молдавиин уран зураашад В. Новик ба И. Цеханович бэлэдхээ. Макет Кишиневой захын хонжэн үйлсэдэхи бишыхан гэрэй гадаада түхэлыень, таhалгануудсоонь байhан бүхы юумэнүүдые—хэблэлэй станогhоо эхилээд, нюуса литература зөөдэг хүүгэдэй коляска (тэргэ) хүрэтэр бултыень харуулна.

Бодото юумэндэ үндэhэлэн байгуулагдаhан хэдэн зохёолнуудые вождиин ой хүрэтэр түрэл нютагтань эльгээхэ гэжэ Молдавиин уран зураашад бэлдэжэ байнхай. Фрумушика тосхоной мүнөөнэй түхэл маягые уран зураашан М. Греку харуулха байна. Тосхоной хүндэ хүшэр байдал тухай «Искра» газетэ 1901 ондо бэшэhэн юм. Бессарабида нюусаар хэгдэhэн революционно ябуулгануудта республикын арадай уран зураашан Л. Григорашенкын графическа хуудаhанууд зорюулагдана. «Соведүүдэй засагай түлөө» гэhэн зурагуудаа тэрэ саашадань үргэлжэлүүлжэ байнхай. Григорий Котовскиин ба Сергей Лазогой скульптурна портредүүдые Молдавиин арадай уран зураашан Л. Дубиновский ба Л. Авербух Ульяновск эльгээхэ байна.

(ТАСС-ай корр.).

Кишинев.

БАГШЫН ХОЁРДОХИ МЭРГЭЖЭЛ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Ленинградай А. И. Герценэй нэрэмжэтэ педагогическа институдай 160 студент орон доторхи шэнэ, мүнөө дээрээ гансахан лэ социальна психологиин факультедтэ hуралсадаг болоо. Ерээдүйн багшанар эндэ түрүүшын лекциие сентябриин 19-дэ бэшэжэ абаhан байна. Энэ лекци социальна психологиин талаар мэргэжэлтэдые бэлдэхэ эхи табижа үгэхэ байна бшуу.

Шэнэ факультет олониитын хүсөөр хүдэлхэ байна. Тэрэнэй программа хоёр жэл соо дүүргэгдэхээр хараалагданхай. Ондоо факультедүүдтэ hурахатаяа хамта эндэхи хэшээлнүүдтэ хабаададаг студентнүүд ажабайдалдань угаа шухала болохо эрдэмээр өөhэдыгөө баяжуулха байна.

«ЛЕКТОРЭЙ ҮГЭ» ГЭЖЭ ҺАРА БҮРИИН ЖУРНАЛ

Манай орон дотор олон түмэн лекторнууд, пропагандистнууд хүдэлдэг. Тэдэнэр «Лекторэй үгэ» гэжэ hара бүриин журналые шэнэ жэлhээ абадаг болохо.

«Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй hара бүри гаргадаг энэ научно-методическа журналда ниитэ-политическэ ба научна ажабайдалай шухалын шухала асуудалнуудаар лекторто туhалха материалнууд, тайлбари үгэhэн зүйлнүүдэй суглуулбари, лекцинүүдэй шэнжэлэлнүүд толилогдохо.

Арадай университедүүдэй эдэбхитэд журналай хуудаhанууд дээрэhээ олон hонин зүйлнүүдые олохо. Бүлгэмэй организацинуудай гаргаhан литературын шэнжэлэлнүүд, шэнэ номууд, брошюранууд ба харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд тухай мэдээсэлнүүд үргэнөөр толилогдохоор хараалагдана.

«Лекторэй үгэ» гэжэ hара бүриин журналда захил эхилээ. Нэгэ номерынь 18 мүнгэтэ.

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.).

ТАРЯА ХАДАХА «ПУНКТИРНА» АРГА

Юрын аргаар хуряагаа hаа, заабол гээгдэхэ ушартай байhан хорин мянган центнер ороохо таряа Новосибирскэ областиин Чановско районой механизаторнууд суглуулжа абаа. Тэдэнэр набтараар аад, жэгдэ бэшээр ургаhан таряатай поолинуудые «пунктирна» аргаар хуряагаа. «ЖВН-6» гэжэ жатkануудаар hэльбэн захаргдаhан жаран табан комбайнаар 25 мянган гектарай таряа нэгэшье ороохо гээнгүй хуряажа абаа.

Үнэтэ энэ дүй дүршэл Барабинска талын районуудта түргэнөөр дэлгэрээ.

НОВОСИБИРСК. (ТАСС-ай корр.).

«ҮНЭТЭ ҮНДЭҺЭНЭЙ» ХОЁРДОХИ ҮҮРГЭ

АРСЕНЬЕВ. (Приморско хизаар). Хадхуууртай элеутерококкын — эмэй үнэтэ ургамалай үндэhэ суглуулха үе Уссуриин ой тайганууд соо эхилээ. Аралиева ургамалнуудай аймагай энэ түлөөлэгшэ үльгэр домогто ороhон женьшеньhээ дутуугүй юм.

Элеутерококк манай орондо гансахан лэ Алас-Дурна зүгтэ ургадаг юм. Һайн эмүүдые бүйлуулан гаргахын тулада ороной фармацевтическэ заводууд болон фабрикануудта энэ ургамалай үндэhые Примориин олзоборилгын ажахынууд бэлэдхэжэ үгэнэ. Уссуриин ой тайга соо иимэ ургамалай үндэhэ ехээр суглуулжа болохо юм.

Мүнөөнэй сезондо хизаарай олзоборилгын бригаданууд ажахын хэрэглэмжэдэ зорюулхын тулада иимэ үндэhэ анха түрүүнээ суглуулжа эхилээ. Энэ хадаа мал ажал болон шубуу үсхэбэрилгэдэ үрэ ехэтэй тэжээлэй ургамал боложо үгэлсэнэ. Элеутерококк ургамалай гурил нэмэлтэ тэжээл болгон хэрэглэхэдэ, малай болон шубуунай ашаг шэмые дээшэлүүлдэг, тэдэнэй урган хүгжэлгэдэ hайнаар нүлөөлдэг байна. Иимэ гурил бэлдэхэ захилнууд Приморско болон Хабаровска хизаарнуудай мал ажалай ба шубуу үсхэбэрилгын олон ажахынhаа абтаад байна. Эдэ захилнуудые хангахын тулада Анучинска промхоздо элеутерококково гурил бэлдэхэ орон доторхи түрүүшын фабрика мүнөө хүдэлжэ эхилээ.

(ТАСС-ай корр).

КОЛЛЕКЦИОНЕРЭЙ БЭЛЭГ

ШУШЕНСКА. (Красноярска хизаар). Шушенска тосхоной районно культурын байшан соо «Ленин графикада» гэhэн выставкэ нээгдэнхэй. Үнгэрэгшэ зуун жэлэй эсэстэ В. И. Ленин, Н. К. Крупская эндэ Сибириин сүлэлгэдэ байhан юм. СССР-эй арадай уран зураашан Н. Жуковай, бусад совет графигуудай зурагууд выставкэ дээрэ табигданхай. Сибириин сүлэлгэдэ вождиин байhан тухай эдэ зурагууд хөөрэжэ үгэнэ.

Шушенска тосхондо ленинскэ мемориал баригдажа байнхай. Норильскын мэдээжэ коллекционер В. И. Рехлов гушан жэлэй турша соо үнэтэ зүйлнүүдые олоор суглуулhан байха юм. Тэрэ 600 шахуу картина, гурба мянган ном мемориалда дамжуулан үгөө. Районно культурын байшан соо зарим зохёолнуудынь табигданхай.

(ТАСС).

ГҮЙХЭН УҺАТАЙ ГОЛ МҮРЭНҮҮДЭЙ ЭКСПРЕСС

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Гүйхэн уhатай гол мүрэнүүдтэ тамарха, түргэнөөр ябадаг теплоходые Финскэ тохойн таляанууд соо туршажа үзэлгэ дүүргэгдэбэ.

Уhа руу 75 сантиметр хүрэтэр шэнгэдэг судно-экспресс 90 пассажирые hуулгаад, часай турша соо 35 километр түргэнөөр ябажа шадаха юм. Гүйхэн уhатай гол мүрэнүүдтэ мүнөө хэрэглэгдэдэг суднануудhаа экспресс хоёр шахуу дахин түргэнөөр ябана.

Тус судные ухаалан зохёоhон Гол мүрэнэй флодой министерствын мэргэжэлтэд хүсэтэ двигатель хэрэглэжэ, теплоходой ...
түхэлтэйгөөр байгу...
соогуур судныи ...
хангаhан байна.

ТОМО ХОЛО...

Эдеэ хоолой бол...промышленностьда ...холодильнигууд ...сорнэ заводто оло...лаа. Камеранууд ...градус хүрэтэр ху...

Эдэ түхеэрэлг...маш» гэжэ бүхэсо...жэлэлгын инстит...тэй хамта байгуул...главна инженер ...мэдээсээ. Түрүүши...нигууд Ригын бол...ханай комбинадууд...

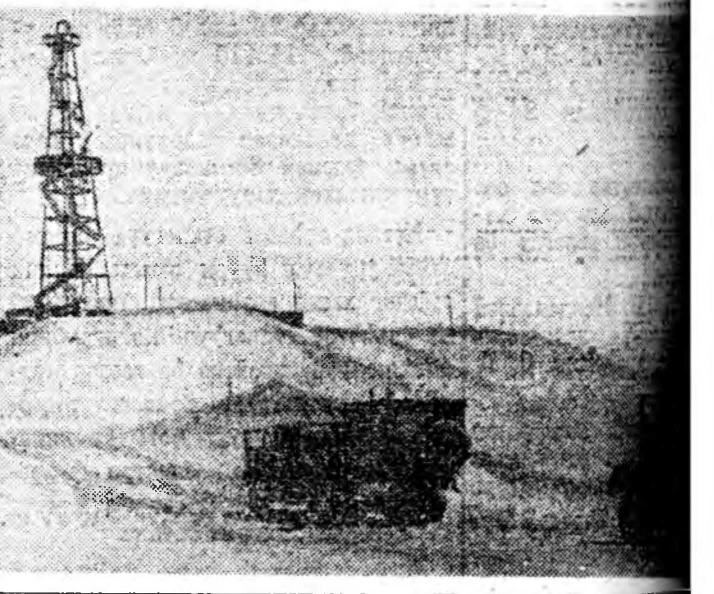
Энэ жэлдэ заво...түхеэрэлгэ бүтээж...

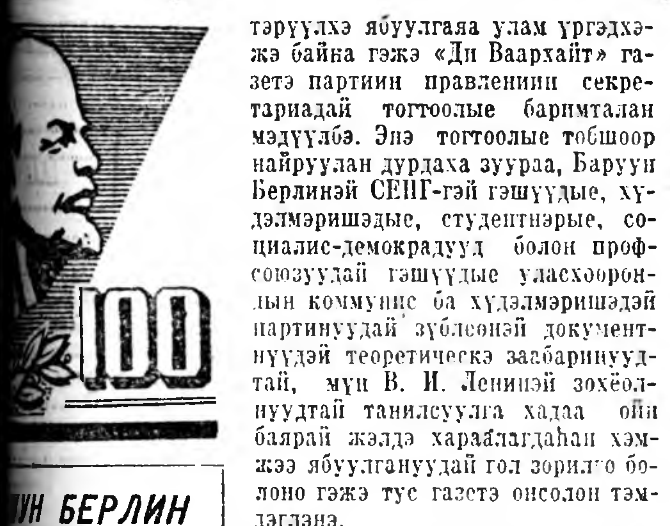
ПЕНЗЭ.

ТУРКМЕНИИН ССР. «Туркменнефтеразведка» трестын үрэмдэгшэд Зүүн Туркмениин элhэн губида түлишэ-газай 15-дахи уурхай элирүүлбэ. Эндэхи Меteджан гэжэ газарта туршалга хэжэ үрэмдэхэдэнь, 2724 метр гүнзэгыhөө газай фонтан шэдэлhэн байна. Метеджанай үрэмдэhэн нэгэ газарhаа сүүдхэ соо 370 мянган кубометр газ абтана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Метеджанай үрэмдэлгын нэгэ газар.

ТАСС-ай фотохронико.

тэрүүлхэ ябуулгаяа улам үргэдхэжэ байна гэжэ «Ди Ваархайт» газетэ партиин правлениин секретариадай тогтоолые баримталан мэдүүлбэ. Энэ тогтоолые тобшоор найруулан дурдаха зуураа, Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй гэшүүдые, хүдэлмэришэдые, студентнэрые, социалис-демократуудые болон профсоюзуудай гэшүүдые уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэдэй партинуудай зүблөөнэй документнүүдэй теоретическэ заабаринуудтай, мүн В. И. Ленинэй зохёолнуудтай танилсуулга хадаа ойн баярай жэлдэ хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудай гол зорилго болоно гэжэ тус газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Партиин ойлгууламжын хүдэлмэринь Баруун Берлиндэхи антиимпериалис хүсэнүүдые бүри эдэбхитэй болгохо, партида шэнэ гэшүүдые оруулха зорилготэй гэжэ газетэ тэмдэглэбэ.

…УН БЕРЛИН

…БЕРЛИН. (ТАСС). Ба… …й социалис нэгэдэмэл …Ленинэй түрэhөөр …бэдэ бэлдэхэ – үедөө …ленинизмын суртал нэб-

…СТАН

…ПИНДИ. (АПН-эй тусхай корр.). Лахоро, Равалпинди, …оронай бусад городуудтахи номой магазинуудай тагуудо …В. И. Ленин тухай номууд улам олоор харагдадаг боложо …пакистанай мэдээжэ литератор Анвар Ахсан Сиддики Па…-…шодой Агууехэ Октябриин социалис революциин вождь …нууды, прозо зохёолнуудые тусхай том болгон суглуулаа. …стандa hүүлэй үедэ хэблэгдэhэн Ленин тухай 4-дэхи суг… болоно.

…ГАГЕН. (АПН-эй корр.). Советскэ Союзай Коммунис …энэ hуури табигша, Совет гүрэниие эмхидхэн байгуулаг… Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе Даниин олониитэ баяр …ёсон байдалда тэмдэглэхээр бэлдэнэ.

…түбэй зон энэ намартаа, ерэхэ хабартаа В. И. Ленин ту…дые хараха юм. «Орошол» гэжэ түрүүшынь фильм Ко… …университедэй ехэ аудитори соо сентябриин эхээр харуу… …фильмүүдые харуулхын урдахана Даниин Коммунис …най олониитын бусад эмгаануудай мэдээжэ ажал ябуу… …ийн ба Октябриин революци», мүн «Дани—Советскэ …бүлгэм, «Марксис студентнүүд», «Клартэ» гэжэ студент… …гүд В. И. Ленин тухай элидхэлнүүдые эмхидхэхэ юм.

ИЛАЛТЫН ШУУРГАНАЙ УРДА ТЭЭ...

ЛЕНИН ШУШЕНСКАДА. Агуухэ вождиин үльгэр жэшээтэ ажабайдалай энэ үеэнь хүн түрэлтэндэ бултанда мэдээжэ. Хурса гуурhата поэт, ороноймнай ехэ ехэ эрдэмтэд, бэлигтэй журналистнууд оло дахин энээн тухай бэшэhэн, бэшэжэшье байhаар.

1938 оной ноябриин 7-ной үдэр эндэ Ильичэй музей нээгдээ бэлэй. Тэрэ гэhээр тоо томшогүй олон хүнүүд ашата багшынгаа намтарай нэгэ хубитай эндэ танилсажа байдаг.

Бидэшье, бүлэг журналистнууд, мүнөө музейн таhалгануудаар үгэ дуугүйгөөр ябанабди. Харан, үзэhэн юумэн бүхэмнай тон hонирхолтой, тон үнэтэйгөөр манда hанагдана. Агуухэ вождиин нэрэтэй холбоотой нэгэ хэды шэнэ юумэншье мэдэжэ абаа ха юмбибди.

Гэр-музейн директор Николай Данилович Городецкий бидэнэртэ игэжэ хөөрөө hэн.

1897 ондо Шушенска ерэхэдээ, Ленин нютагай таряашан А. Д. Зыряновай гэртэ байрлаа hэн ааб даа. Хүдэлмэрилдэг багахан таhалга соогоо Владимир Ильич барометр тодхожо, тэрээгээрээ сагай уларилай хубилалта эртээнhээ мэдэдэг байгаа. (Тэрэ барометрынь мүнөөшье энэ музейдэ хадагалаатай).

Нэгэтэ зунай аяма халуун үдэр нютагай hүмын хонхын нэерэн дуулдажа, хүн зон тосхонойнгоо талмай тээшэ субабад.

— Ямар ушарhаа хонхо наярба гээшэб?—гэжэ Ильичэй hонирхоходо:

— Ган жэл болобо гүбэ даа. Таряа талхан шатажа эхилээ. Тиимэhээ бурханhаа бороо айладхахмэнь гуйхамнай,—гэжэ таряашад харюусаа hэн.

Владимир Ильич хура орохыень харуулжа байhан барометр руугаа шэртээд, юушье хэлэбэгүй.

Хэдэн үдэрэй үнгэрhэн хойно Владимир Ильич барометрайнгаа бороо орохыень харуулжа байхые анхараад, Зыряновта хандаба:

— Аполлон Долмантьевич, бороо орохонь ха юм. Үнөөхи тэнгэриhээ бороогоо гуйха болоолта даа.

Игэжэ хөөрэлдөөд байтарнь, үнэхөөрөө церковиин хонхо нэержэ, хүнүүдшье талмайдаа сугларжа эхилээ hэн.

— Үгы, та хайшан гээд бороогой орохые мэдэбэт, Владимир Ильич?—гэжэ гайхаhан Зырянов асууба.

Тиихэдэнь Ленин өөрынгөө байрада тэрэниие урижа барометрээ харуулаад, попто эгээл нимэ прибор байhан байха гэжэ багсаагаа hэн. Ильич таряашаниие барометртэй танилсуулхадаа, сагай уларилай хубилалтые яажа харуулдагыень тэрээндэ ойлгуулжа үгөө.

— Барометр хараад лэ, танай санаартан хонхоёо нэергэжэ эхилнэ ха юм. Сагай уларил гээшэмнай танай мүргэлhөө бэшэ, харин байгаалиин хубилалтаhаа дулдыдадаг.

Нэгэ хэды үдэрэй үнгэрхэлөөр, Ленин Зыряновые мүн баhа байрадаа урижа, барометрээ харуулаа hэн. Наранай шангаар шаража, бороогой hая наашадаашье орохын шэнжэгүй байхада, приборойнь зурлаа «аадар» гэhэн тэмдэгтэ хүрөөд байба. Уданшьегүй Зыряновай гайхалда, үнэхөөрөө тэнгэридэ барагар хара үүлэд сугларжа эхилээд, ута унжагай бороо шаалшоо hэн.

Хожомынь Зырянов хонхын нэерээндэ талмай тээшэ яарахаяа болишоо hэн. Нэгэтэ попой байрада орожо харахадань, унталгын таhаг соо тон тиимэхэн барометр тодхоотой байгаа бшуу.

Ондоо байрада нүүхынгээ урда Владимир Ильич барометрээ Зыряновта бэлэглээ. Тэрэ гэhэнhээ хойшо юрын таряашан сагай уларил эртээнhээ мэдээд, бусадтаа тайлбарилжа үгэдэг болоо:

— Таанад попто ошонхаар, Владимир Ильичтэ хандагты, сагай уларилай хубилалтые дары сагтань танда хэлээд үгэхэ.

Энэ ушарhаа ехэ хубилалтын эхин унгилна бэшэ гү? Аяар холын Шушенскаhаа үлеэhэн hэрюун hэбшээн хэдэн жэлэй үнгэрхэлөөр эршэ хүсэтэ шуурган боложо, хаанта засагай хара үүлэдые hэегүйгөөр тараагаа ха юм.

СЭСЭРЛИГЭЙ ЭХИН

НАБША НАМААГААРАА делгиhэн залуу городоор бидэ гэшхэлнэбди. Мүнөө мүнөө Ильичэй эгэшэдээ, Мария Ильиничнада, эльгээhэн бэшэгэйнь мүрнүүд hанаандамнай ороодхибо:

«Тооhо шоройдо дарагдаhан хэдэхэн үйлсэтэй яhала ехэ нютаг. Сад, ургамал гэхэ юумэ оройдоо үгы талада оршоно. Тосхониие тойроод... шэбхэ. Поли дээрээ гаргадаггүй, нютагhаа тээ холохоно абаашаад хаяжархидаг юм байна».

Инмэл тосхоной hуурида Владимир Ильич мүнөө үеын гоё hайхан городой hуури табяа ха юм.

Ленинтэй золгоhон хэдэн хүнүүдтэй эндэ танилсабди.

Большая үйлсын 17-дохи гэртэ Анна Семеновна Середкина тракторист хүбүүнтэеэ ажаhуудаг. Мүнөө тэдэнэр хоюулан пенсидэ гаранхай. Н. К. Крупскаягай Шушенска ерэхэдэ, Владимир Ильич Зыряновайхиhаа эдэнэйдэл байрлахаяа ерэhэн. Анна Семеновна тэрэ үеын саг тон hайнаар hанажа байбашье, манда түрүүшээр хөөрэжэ үгэбэгүй:

— Тиихэдэ Ленин гэжэ мэдэhэн байгаа hаа... Сүлэгдэhэн хүн гэхэhээ саашa юушье мэдэхэгүй байгаабди.

Үнэн үгэлэлдэжэ эхилхэдээ, ехэл хөөрүү хүн байшоо. Тэрэнэй хөөрөөнhөө бидэ олон юумэ мэдэжэ абаабди. Ленинэй амаржа байхадань лэ харадаг hэн ааб даа. Шуша гол дээрэ Ильичэй елүүр сэбэрлэжэ, Надежда Константиновнае, нютагай хүнүүдые конькида hургадаг байhыень Анна Семеновна хөөрэжэ үгөө. «Ильич өөрөө конькида тон бэрхэ, элдэб янзаар hолжоржо, таряашадые гайхуулдаг hэн»,—гэжэ Середкина дулааханаар хэлэхэ юм.

Середкинагай эхэ—Петрова—огородойнгоо хэдэхэн грядка шэнэ байраар орогшодто дурадхаа hэн. Тэндэнь Владимир Ильич Надежда Константиновна хоёр Москваhаа эльгээhэн үрэhэнүүдые тарижа, гоё hайхан сэсэгүүдые ургуулаа hэн. Эдэньшье Петровагай огородhоо Шушенскын бүхы гэрнүүдээр таража, үйлсэ, палисаднигуудые шэмэглэжэ эхилээ! Ильич гэрэйнгээ газаа hарабша даргалжа (тэрэнь мүнөөшье хүрэтэр тэндээ зандаа), тэрэнээ набша, намаагаар гоёодог байгаа.

Тэрэ үе сагта бог үбhэн, халаахайhаа бэшэ ургамал Шушенскын үйлсэнүүдые «шэмэглэдэггүй» байгаа ха юм.

Петровтон байраар орогшодоороо омогорходог, хүндэлдэг байгаа. Революциин hүүлээр лэ Анна Середкина тэдэнэй гэртэ ямар хүн байрлааб гэжэ мэдээд, ухаа алдаа hэн. Эб найрамдал, газар тухай декредэй доро Шушенскада түрүүшын сэсэг ургуулhан хүнэй обог табяатай байгаа юм.

Середкинагай хүндэмүүшэ гэрhээ гараад, бидэ дахин музей тээшэ гэшхэлбэбди. Анна Семеновнагай хөөрэhэн революциин урда тээхи Шушенска дахин дахин hанаандамнай орожо, энэ городой хубилалта бүри эли шэнгеэр харагдаа. Үргэн үйлсэ, үндэр байшангууд, янза бүриин сэсэг, жэрытэр hуулгагдаhан модод нюдэндэ бүри уриханаар харагдаа hэн.

Эндэ хэдэн hургуули, хүдөө ажахын техникум бии. 60-аад объекттэй «Шушенострой» гэhэн асари ехэ барилгын организаци тогтоогдонхой. Шушенскаhаа тээ холохоно В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Саяно-Шушенска ГЭС баригдажа байна. Энэнь дэлхэйн тон томо ГЭС-үүдэй нэгэн болохо юм.

В. И. Ленинэй байрлаhан Петровагай гэрэй хажууханаар Шуша гэжэ багахан горхон урдажа гарана. Энэ голоо Ильич мүнөө танихагүй hэн. Урдань хооhон байhан тэрэнэй эрьеэр hаршаганалдаhан ногоон набшаhадтай уяхан хуhад, топольнууд сэбэрхэн уhатай голдо шүтэhэн мэтээр эшээ ганхуулнад. Ильичэй хаяhан үрэhэнhөө эдэ мододшье үндэhэлжэ, хүсөө абаа ха юм.

ШУШЕНСКЫН ШЭНЭ ҮЕЫН ШАТА

ҮСЭГЭЛДЭРЭЙ Шушенска—юрын хүдөө нютаг, Ильичэй сүлэлгын газар, мүнөө үеын Шушенск—город, агуухэ багшын нангин дурасхаалай газар. Ильичэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярые энэ город ямараар угтанаб гэhэн асуудалда музейн директор Николай Данилович Городецкий, московско архитектор, түбэй научна реставрационно мастерскойнуудай хүдэлмэрилэгшэ Константин Моисеевич Губельман хоёр харюусаба.

Шушенск, Минусинск, Ермаковск болон Ленинэй сүлэлгэдэ ябаhан бусад газарнуудта мүнхэлэлгын заповедник бии болгогдохо. Хажуудахань гостиница, сувенир бэлдэдэг өөhэдын фабрика баригдажа байна. Юуб гэхэдэ, ороноймнай алишье хизаарhаа, мүн холын оронуудhаа айлшад таhалгаряагүйгөөр ерэжэл байдаг ха юм.

В. И. Ленинэй сүлэгдэhэн газарые тэрэ үеынхидэл тон адли болгохо гэжэ хэлсэгдэнхэй. Шушенскада hүүлэй жэлнүүдтэ гансал Гэр-музей тэрэл хэбээрээл орхигдонхой байгаа. Харин мүнөө хоёр кварталые үндэhөөрнь хубилгажа, байшангуудые, гэрэй газаахи барилга, хашаа хорёо гэхэ мэтыень сүлэлгын үеынхидэ адли болгожо байна.

Сүлэлгэдэ гараhан хүнүүдэй гэрнүүд газар газартаа заhабарилагдажа, дахинаа табигдана. Энэ бүхы хүдэлмэри хэжэ эхилхэдээ, архитекторнууд хүршэ нютагуудтайнь танилсажа, тэндэ ажаhуудаг наhатайшуултай хөөрэлдэhэн, архивна материалнуудые хэрэглэhэн юм.

Ажабайдалнай хубилжа, жэл ерэхэ тума шэнэ эрилтэ манай урда табина. Хуушанай ёho заншал үе сагтаа хэды хэрэгтэй байбашье, байн байн огто таhа мартагдашана ха юм. Тиимэhээ үгытэй таряашадта хэрэгтэй элдэб хэрэгсэлнүүд эгээл нимэ ушараар үгы боложо, тэдэниие hэргээхын тула тон ехэ хүсэн, зөөри хэрэглэгдэнэ.

Мүнхэлэлгын зонодо ажаhуудаг 100 гаран бүлэнүүдтэ hаядаа ондоо тээ шэнэ байра үгтэхэ.

Ихэдээ хоёр Шушенска боложо хубаарба—нэгэниинь мүнөө үеын город, нүгөөдэнь Ленинэй сүлэлгэдэ байhан газар—урда сагай хүдөө нютаг.

Шушенскадахи мүнхэлэлгын комплекс таряашадай 33 участогуудай 6 га газар эзэлхэ. Үнгэрhэн зуун жэлэй үедэхи хүдөө нютагай түхэл тэрэл хэбээрээ hэргээгдэжэ захалба ха юм.

ШУШЕНСКАТАЙ хахасахынгаа урда бидэнэр «Ильичтэ юун тухай хэлэхэ hэмта» гэhэн ном соо игэжэ бэшээбди:

— В. И. Ленинэй ажаhууhан ба ажаллаhан энэ нютагтай танилсахадаа, зүрхэ сэдьхэлээрээ баясан омогорхообди. Энээнhээ саашa улам эршэтэйгээр ажаллажа, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа гамнангүй үгэхөөр бэлэмди. Танай захяа дүүргэхэбди, Владимир Ильич. Коммунис ажалай илалта мандахал!»

Е. ВИШНЕВСКИЙ,
журналист.

Хоридохи зуун жэлэй эхин багта Владимир Ильич Ленинэй сүлэлгэдэ байhан Шушенска hуурин жэл бүри болбосон түхэлтэй болоно. Агуухэ вождиин түрэhөөр 100 жэлэй ойн гүйсэхэеэ байhые хараадаа абажа, эндэ айхабтар ехэ барилга ябуулагдана. Энэ тосхоной гол талмай шэнэ түсэбэй ёhоор баригдана. Владимир Ильич Ленинтэй, тэрэнэй сүлэлгэтэй холбоотой дурасхаалта газарнууд hэргээгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шушенскын шэнэ барилганууд Шуша голой эрье хүрэтэр hунанхай.

И. ТУГУТОВ.

…үрүүшын революционно буряад дуунууд тухай

…ктябриин революциин …эрхэ сүлөөгөө олоhон …ай хорёод онуудай …удхынгаа талаар …тэрэ сагайнгаа шэн… …харуулhан байдаг. …нуудта ерходоо тэдэ …аялгынгаа талаар ху… …революционно дуу… …болоhон гэээшэ.

…түрүүшын революционно …дуунууд 1905 оной үеэр …hон түүхэтэй. Тэрэ …буряадууд тус …байгаа. Тиихэ үе… …революционно жаг… …хабаадалсан, түрэл …игэжэ дуулалдадаг

…шубууд жэргээд байн.
…долгилоо.
…зүрхэмни доhолоод байн.
…хайрлаа.
…шубуун жэргээд байн,
…долгилоо.

Хүрин зүрхэмни доhолоод байн,
Хүдэлмэришэн зоноо хайрлаа...

Энэ дууе Онгоонгын хушуунай Хурамша нютагай Дашинима Ендонов зохёоhон байна. Энээниие тэрэ үедэ тус нүхэртэй суг Шэтэдэ hураhан Ц. Н. Найданов өөрөө нэгэдэхи дэлхэйн дайнда хабаадажа, Минск, Ригэ, Архангельск хотонуудта ба баруун фронтдо ябахадаа, энэ дуугаа нүхэдтэеэ дуулалдадаг байгаа, hүүлээрнь нютагаа бусажа. Бургаастайн ревкомой түрүүлэгшээр хүдэлhэн. Тиихэ үедөө Онгоонгын хушуунай ревкомой түрүүлэгшэ болоhон Д. Ендоновтоёо дахин уулзаhан байна. Урдын нүхэд Шэтэдэ hуража ябахадаа дуулалдадаг тэрэ дуугаа уулзаха бүхэндөө дурдадаг бэлэй. «Барандаа шубууд жэргээд байна» гэhэн дуунай хонгёо аялга мүн граждан дайнай үеэр Алхана, Саяан, Онгоонго, Бургаастай болон бусад нютагуудаар бүри хүсэтэйгөөр зэдэлээ.

Гушаад онуудта Ц. Н. Найданов түрэл нютагтаа түрүүшын колхоз эмхидхэжэ ябахадаа, «Красный путиловец» гэжэ түрүүшын трактораар газар хахалхадаа, энэ дуугаа дууладаг байгаа.

Буряадай түрүүшын революционно дуунуудай нэгэнэй түүхэ нимэ. Энээндэл адли баримтануудые Буряад оронoй бусадшье нютагуудай түүхэ дээрэhээ дурдажа болохоор байдаг. Игэжэ арадай сэдьхэлэйнгээ баярые, революци халуунаар угтаhанаа дуунууд соогоошье харуулhан байдаг.

Хорёод онуудай үеэр илангаяа хори буряадуудай дунда:

Албата бидэ бурладнарай
Алгасатай үймөө нэгэдүүлжэ,
Амаржуулан хамтадхаха
дамжаггүй.
Автономиин hайхан захиргаае
Аригуун дахахын дэмбэрэл лэ.

—гэhэн дуун үргэнөөр дэлгэрhэн байгаа. Энэ дуунай түүхэ мүн лэ hонин. Хэжэнгэдэ балагадуудай революцида харша үймөө хэжэ үргэлжэлүүлээд болихогүйдэнь, Дальневосточно республикын правительство Забайкалиин гэгээрэлэй түрүүшын комиссар, Амарай партизануудай элитэ хүтэлбэрилэгшэ, үнинэй большевик, уран зохёолшо Степан Самойлович Шиловые эльгээhэн байна. Энэ хүнтэй хамта Эрхүүгэй губкомой Буряадай секциин түлөөлэгшэд Д. Д. Доржиев, Е. И. Лосев болон бусад ерэлсэhэн юм. Тэдэнэр ажалша малша буряадуудай ламанарта мэхэлэгдэhые ойлгуулжа шадаhан байна. Тиихэдэ суута Шиловэй Хэжэнгэ ерэхэдэ ехэ уулзалга боложо, тэрээн дээрэ үгэ хэлэhэнэйнь hүүлээр буряад басагад дүхэриглэн hуугаад, дээрэ дурсагдагша дууе ханхинаса дуулалдаhан гэхэ. «С. С. Шилов тэрэ дууе шагнажа байхадаа, нюдэнhөөнь дуnahан баярай нулимса аршажа байгаа hэн»,—гэжэ мүнөө Могсохондо hуудаг М. Ванданова бидэндэ хөөрэhэн байна. Нүхэр Шиловэй басаган Е. С. Шилова (Дарhанда hуудаг): «Абамни Москвада хүдэлжэ байхадаа, граждан дайнай үедэ буряад басагадай нэгэтэ дуулаhан дууе hанан hанан уярдаг, оло дахин хөөрэдэг hэн»,—гэжэ бэшэhэн байдаг юм.

1920 ондо Е. И. Лосев Эрхүүгэй губерниин Кондой гэжэ нютагта, Ангар шадар нюдаргашуулай буhалгаа дараха гэжэ тусгаар отряад эмхидхээ hэн. Тэдэнэр жагсаалда ябахадаа, «Большевигүүд», «Ленин ба Совeдүүд» гэhэн революционно дуунуудые дуулалдадаг байгаа. Эдэ дуунууд Октябриин хубисхалай дүлэн соогуур бии болоhон байлтай. Үнинэй комсомолец П. А. Манжигеев хөөрэхэдөө, тэдэ дуунуудые Лосевой отрядайхидhаа бүри урдуур Кутанка, Бильчир гэжэ нютагуудта комсомолшуудай дуулахые шагнадаг hэм гэжэ тэмдэглэнэ.

Агуухэ Октябриин революциин урда тээ манай буряад арадай олонхи зон бэшэг ном мэдэхэгүй байhан. Тиимэhээ тэдэнэй дунда революционно үзэл бодол дэлгэрүүлхэ гээшэ айхабтар хүшэр байгаа. Энэ талаhаа хараад үзэхэдэ, тэрэ үеын революционно дуунуудай бэелүүлдэг үүргын удха шанар айхабтар ехэ байна бшуу. Буряадуудай дунда имагтал дуунай хүсөөр багша Ленинэй нэрые түрүүшынхиеэ дуулаhан хүнүүд олон лэ ябаhан ёhотой.

Революциин хүсэ абаха бүри тэрээндэ харша тэмсэл баяд ноёдой зүгhөө түргэдэhэн. Юумэ хүсэд ойлгоодүй залуу хүбүүд, басагадые элдэбээр айлгажа, hүрдөөжэ, мэхэлжэ, сагаантанай зэргэдэ оруулдаг ушарнуудшье үзэгдэдэг байгаа. Тиимэ нэгэ үе сагые харуулhан дуу Алайрай нэгэ нютагай таряашан хүн 1920 ондо зохёоhон байна. Тэрэ мэхэлэгдэжэ, Голуметскэ буhалгаанда хабаадалсаад, hүүлээрнь энэ буруу алхам хэhэнээ ойлгожо, арадай хэрэгэй түлөө тэмсэдэг болоод ябахадаа, игэжэ дуулаhан гэдэг:

Булка хилээмээр дутаhандаа
Борнойлhон газартаа
гомдолтойб.
Булан хаядаа хороhондоо,
Буржуйе дахаhандаа
гомдолтойб.

Гунигтай дуун. Гэбэшье тэрэ саашадаа зарим нютагуудта дуулагдадаг байгаа. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, дуун гээшэ имагтал арадай сэдьхэлэй, хүн зоной hанал бодолой үнэтэ гэршэ болоно бшуу. Тиимэhээ дуугаар дамжуулан, баатар габьяа, алдуу эндүү тухайгаа арад хойто үеынгөө хүнүүдтэ дамжуулна. Энэ талаараа буряад революционно дуунууд айхабтар ехэ удха шанартай хэрэг бэелүүлhэн ба бэелүүлжэшье ябана, тэдэмнай буряад арадай хүгжэлтын хүшэр замай нэгэ гэршэ болонхой.

Арадаймнай түүхын дабшалта бүхэн өөрын онсо шэнжэтэй. Энээнииень арадай дуунууд дээрэhээ элеэр хаража болоно. Граждан дайнай баатарнуудые социалис барилгын эдэбхитэд халан абана. Дуунуудай гол авторнууд трактористнууд, летчигууд, машинистнүүд болоо. Боохоной аймагта ажаhуудаг М. Степановаhаа нимэ дуу бэшэжэ абаhан байнабди:

Самолет агта моримнай
Сэнхир тэнгэри доhолуулба.
Сарюун hайхан үетэмнай
Сээжэ зүрхыем доhолуулба...

Энэмнай социалис байгуулалтын үеын революционно дуунуудай нэгэн ха юм. Тэрэнэй авторынь арад мүн. Илангаяа илан мандаhан Совет засагай, совет байдалай жаргалта үе сагые гэршэлhэн дуунууд ехэ олон байдаг.

Аса болохо үбhэндэ
Алаг морин баяртай.
Архи үгы нааданда
Совет засаг баяртай.
Сомоо болохо үбhэндэ
Соохор морин баяртай.
Самогоон үгы нааданда
Совет засаг баяртай...—гэжэ

үнихэнэй дуулалдадаг байhан. Теэд тус дуунай удха мүнөөшье хүсэеэ бууруулаагүй зандаал даа.

Буряадуудай аман үгын зохёолтой, илангаяа арадай дуунуудтай танилсаад байхадаа, тэдэнэй дунда революционно дуунууд өөрынгөө hууриие үнэхөөр эзэлдэг. Тэдэ зохёолнууд арадаймнай түүхын бодото гэршэ мүн. Имагтал В. И. Ленинэй агууехэ хэрэгэй ажалшан арадай зүрхэ сэдьхэлые эзэлэн буляажа, тэрэниие тэмсэлдэ зоригжуулан, шэнэ социалис байдал байгуулалсаhан хадань, нимэ революционно дуунууд Буряадта дэлгэрээ. Тиимэhээ буряад арадай революционно дуунууд агуу Ленинhээ эхитэй гэжэ мүнөө багшынгаа 100 наhанай ойе угтажа байхадаа тэмдэглэхэ ёhотойбди.

КАБАНСКЫН АРАДАЙ ТЕАТР:

…ГЭШЭ ДҮҮНЭР НЕЧАЕВТАН“

…ын арадай театр үшөө революциин …дэгдэhэн намтартай. Тэрэ гэhэнhээ …ээд олон зүжэгүүдые табижа, оло… …hонирхуулhан байха. Репертуар… …люционно удхатай зүжэгүүд урдань… …одог бэлэй. Тэрэ заншалынь орхиг… …бүри эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлэгдэ… …ад жэлэй саана революционно уд… …сүлөө тээшэ уряалhан зүжэгүү… …хидэ нюусаар харадаг hэн. Харин …гай залуу үетэн тэрэ холын сагай …н байдалтай дүтөөр танилсахаhаа …люциин дүлэн соогуур ото ябалса… …акамад нүхэдөөрөө омогорхоно, …аар революциин, партиин хэрэг… …ябахые оролдоно.

…драматург Г. Глебовагай «Эгэ… Нечаевтан» гэhэн зүжэгые таби… …нэ.

Арбан юhэдэхи зуун жэлэй hүүл багта болоhон үйлэ хэрэг зүжэг дотор харуулагдана. Хуушанай интеллигент—народник Павел Романович Нечаевай басагад эсэгынгээ алдууе мэдэржэ, В. И. Ленинэй байгуулhан Коммунис партитай хуби заяагаа холбоно.

Тус зүжэгые Кабанскын арадай театрай режиссер И. П. Кочетов табихаар бэлдэhэн байха юм.

Зүжэгэй гол рольнуудта театрай режиссер И. П. Кочетов, пенсионер эхэнэр З. В. Дощаник, хүгжэмэй hургуулиин директор В. Н. Корнеев, медсестра А. Вишневская, ВЛКСМ-эй Кабанскын райкомой секретарь В. Вегера гэгшэд наадаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Эгэшэ дүүнэр Нечаевтан» гэhэн зүжэгhөө нэгэ үзэгдэл харуулагдана.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

Бэшүүрэй аймагай соёл культурын үдэрнүүдые угтуулан

Республикымнай ниислэл—Улаан-Үдэдэ болохоёо байгаа Бэшүүрэй аймагай соёл культурын үдэрнүүдые угтуулан, колхоз болон совхозуудта бэлэдхэл эршэтэйгээр ябуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа): Черемушки тосхоной ажалшад жэнхэни хубсаhаяа үмдөөд, клуб тээшээ ошожо ябана. Доодо зураг дээрэнь—үндэр наhатай болоhон колхозник Никита Апаньевич Афанасьев шэмээшэгүүдэй ажабайдал тухай hонирхолтойгоор хөөрэнэ. О. МАКСИМОВАЙ фотонууд.

ПОВЕСТЬHОО ХЭhЭГ

Ц.-Д. Хамаев

ЖАЛСААДАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь манай газетын сентябриин 25-най номерто).

үгы байхадань, амаа ангайхадаа, хайшан гэнэбши? Пушкаар буудахая байна үгылди,—гэжэ хэлэhэн үгэнүүдыень шэхэеэ эртээнhээ лаг таглажархиhан Доржо дуулаагүй бэлэй.

Жалсаадай түхэреэхэн шабааhа хараадаа абаhаар лэ шабхаяа дарахалаараа татагасаhан, айhанhаа гү даа, юундэшьеб, нюдэеэ халта аняа hэн. Гал сасараад, утаан бааяад, юуншье харагдабагүй. Жалсаадайн шэхэн шууяад, гэдэргээ сохюулhан мүрнь үбдэжэ байба.

— О-о, харыш, шабааhаяа унагаабалши, буудажа, агнажа hурахал хүн байнаш. Болоо, болоо. Хоёрдохииень буудаhанайш хэрэггүй бэшэ аал даа! Тудаагүй hааш, буудуулха гэжэ hанаа hэм,—гээд Бадма Базарович нюдыень бүглэтэр түхэреэбшэ малгайень даражархиба.

Доржо альгаа ташаад, дэбхэрээд абаба.

— Жалсаадай галуунай дайралдаа hаа алдахагүй юм байна,—гэнэ Чимитсууда.

— Хараба гүш, Жалсаадайгаа, Доржо? Бэрхэл байна,—гээд Бадма Базарович hомолоотой гурбан патрон Жалсаадайда үгэжэрхибэ.

— Шинии бууда таараха. Зүгөөр ойлгожол ябаарай. hомолоод, хүн тээшэ бү харуула. Буудахал болоходоо hомолоорой. Нүхэдтөө буугаа нэгэтэшье бү барюула. Хэрэгтэй болоо hаань, намhаа hураарай. Жалсаадай, шамдал найдахам. Ондоо үхибүүдэй буу шуу абаад гүйгөө hаань, барюулхашьегүй hэм,—гээд Бадма Базарович тэргэдээ hуужа:—Зай үглөөгүүр хүрэхэб даа. Загуунаа татаад, амархая ошооройгты,—гээ бэлэй.

«Шамдал найдахам». Бадма Базаровичай хэлэhэн эдэ үгэнүүдынь Жалсаадайн зүрхэн соо булаг мэтэ дэбэрэн булгилшоо hэн.

«Бадма Базарович намда этигэнэ! Этигэлынь харюулхаб»,—гээд, Жалсаадай Чимитсуугай дабхаряатаhан ехэ нюдэ руунь сэхэ хараадхихолоороо согоор хайруулhандал атагад гэжэ, үлэhэн зурууд газар руу урагшаа харан, ямаршьеб, таагдашагүй мэдэрэлдэ эзэлэгдэн, зогсожо байгаа hэн. Энэ үеэр Доржо мориёо унаад, юушье хэлэhыень ойлгохогүйгөөр гараараа даллан, борнойгоо шэрэжэ эхилбэ.

— Жалсаадай,—гэбэ урихан дарууханаар Чимитсуу.—Би урда заха гараад, загуун татаад ерэhүү-ү.

Жалсаадай арсабагүй.

...Хонолго тээшээ яаража, стан ошодог харгыгаар гурбуулан бүншүүлэн ябанад. Бүдэг бадаг гэнхэй. Жалсаадай Чимитсуу хоёр hундалдаад ябана. Чимитсуунь эмээл дээрэ, Жалсаадай арадань нэгэ аматай буугаа үргэлэнхэй hууна.

Галуудай гаан-гуун, гаан-гуун гэhэн абяан үдэшын hонорхон агаарта эб элихэнээр гансата соностобо.

— hүү-е! Жалсаадай! Галууд ерэбэл! Галууд!—гэжэ урда ябаhан hонор шэхэтэй Доржо меринойнгоо ама татан, hүхирээдхибэ.

Жалсаадай галуудай абяа абаhаар, газарта hүрэжэ буушаба. Зэлэ татаhан галууд Зүүн Хүнды тээшэ сэхэ хараад, тэндэ hуужа эдеэлхэ, гэгээ оруулха hанаатай ниидэжэ ябанал хаш. Жалсаадай Бадма Базаровичай үгэhэн патронииe буугайнгаа сэмгэ руу хээд, өөдэнь ёдойлгобо.

— Чимитсуу, Чимитсуу! Саашаа ошоёо, холо болоё, зайлая!—гэнэ мэгдэшэhэн Доржонь.

Чимитсуу баруун тээшэнь мориной нгоо ама угзараад, ташуураар шабхадан хатаргаадхиба.

Галууд Жалсаадайе алимши гэhэндэл, сэб сэхэ хараад ниидэжэ ерэбэ. Жалсаадай бахардашаба. hүрэг олон галуудай ганганалдаха, далинуудайнь эшхэрээтэйгээр дэбигдэхэ ойронь мэтэ дуулдаба. Жалсаадайн нюдэнэй урда Бадма Базаровичай хүхиргэн дэмжэhэниинь, Чимитсуугай бахархан гайхаhан нюдэд агшан зуура элихэнээр харагдаадхиба. Тэрэл бэзэ. Жалсаадай дээгүүрнь үнгэржэ ябаhан галуудай хойноhоо баглуулад гээд шабхаяа даран сасуугаа мүр руугаа угзага сохихолоорнь, буугаа шүүд хаян алдаад, хондолой дээрээ гэдэргэ hаг hуушоо hэн.

Чимитсууда морёо барюулhан Доржо нэгэ галуу hугабшалаад, нүгөөдыень хүлhөөнь hэнжэгэшүүлэн ерэбэ. Амиды галууниинь сухалдана, Доржын хубсаhанhаань зулгаана.

«Түрүүшымни галууд!»—гэжэ Жалсаадай баярлаба.

Харин Чимитсуу баярлабашьегүй, дэмжэбэшьегүй. Хүзүүгээ hунаажархёод, ганганан, бархиран, сухалтайгаар Доржын хамсыhаа зулгаалдаhан үрөөhэн далигүй галууе Чимитсуу хайрлангяар харан зогсожо байтараа, гансата hанаа оролhондол:

— Жалсаадай,—гэбэ.

— Яагаабши?

— Намда энэ амиды галуугаа үгэхэ гүш? Би тэжээхэм,—гэбэ.

— Зэрлиг галуу тэжээхэдэш үхэшэхэ,—гэбэ Доржо.

— Оролдоод байгаа hаа, үхэхэгүй даа. Яахабши Жалсаадай?—гэжэ гэнтэ «үгэхэ hаа—үгэхэб гэ, үгы hаа—үгыб гэ» гэhэншүү эридээр асуугаадхиба.

— Тэжээжэ шадаха hаа, абыш даа. Намда хамаагүй,—гэжэрхёод, Жалсаадай эмээлэйнгээ hуладаhан улам шангааба.

Доржо Чимитсуугай абаха болоходо, балайшье дуратай бэшэ байба. Теэд Жалсаадайн үгэжэрхихэдэ, хэлэхэ үгэнь олдобогүй.

hайсахан харанхы болошоhон хойно полевой стан ерэжэ, алаhан галуугаа шүлэн болгохыень тогоошондо үгөөд, амидыгаа—хооhон амбаар соо абаашажа хаагаад, халуун сай уужа, унтахаяа түхеэрээ hэн.

„АЙЛ БҮХЭНДЭ—ГАЗЕТЭ" ГЭhЭН КОНКУРС

1970 ондо „Буряад үнэн" газетэ уншагшадта үргэнөөр захюулхын түлөө конкурсын гурим

Конкурсдо хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэд, почтальонууд, хэлхеэ холбооной отделениинүүдэй болон «Союзпечатиин» аймагай агентствэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаха эрхэтэй.

«Буряад үнэн» газетэ олоор тарааhан хүнүүдые урмашуулхын тула иимэ шан тогтооxo:

25 ТҮХЭРИГЭЙ 6 ШАН (НЭГЭДЭХИ). Нэгэниинь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдэ, нэгэниинь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигта, хоёрынь — почтальонуудта, хоёрынь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

20 ТҮХЭРИГЭЙ 12 ШАН (ХОЁРДОХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигуудта, дүрбэниинь—почтальонуудта, дүрбэниинь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

15 ТҮХЭРИГЭЙ 20 ШАН (ГУРБАДАХИ). Хоёрынь—«Союзпечатиин» аймагай агентствын хүтэлбэрилэгшэдтэ, хоёрынь—хэлхеэ холбооной отделениин начальнигуудта, наймаиинь—почтальонуудта, найманиинь—хэблэл тараадаг ниитын түлөөлэгшэдтэ.

Ямар хүнүүд шан абаха эрхэтэйб гэхэдэ:

1. Өөрынгөө участок дээрэ 75 хэhэгhээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэн» газетэ захюулhан почтальон, 150-hаа үсөөн бэшэ хэhэг захюулhан хэлхеэ холбооной отделениин начальник.

2. 80 хэhэгhээ үсөөн бэшэ «Буряад үнэн» газетэ тарааhан ниитын түлөөлэгшэд;

3. Нёдондонойнгоо захилые 20 процентээр үлүү гаргаhан «Союзпечатиин» аймагай агентствын начальнигта—нэгэдэхи шан, 15 процентээр үлүү гаргаашадань—хоёрдохи шан, 10 процентээр үлүү гаргаашадань—гурбадахи шан үгтэхэ.

АЖАГЛАЛТА. Жэлэй гү, али адагынь хахад жэлэй болзороор «Буряад үнэн» газетэ захюулhан ниитын түлөөлэгшэд, почтальонууд, хэлхеэ холбооной отделениин ба «Союзпечатиин» аймагай агентствын хүдэлмэрилэгшэд шан абаха эрхэтэй. Хахад жэлhээ доошо болзороор захилай хэгдэhэн байгаа hаань, шан үгтэхэгүй.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhан: «Үндэр шанда хэн хүртэхэб» гэhэн түрүү бэшэг. Тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай мэдээсэлнүүд. ТАСС-ай дамжуулаhан шухала удха шанартай hонинууд.

Хоёрдохи хуудаhан: «Хүдэлмэришэдэй зэргэдэ орохёо hэдэгшэд» гэhэн Д. Балжинова, Т. Хангаев гэгшэдэй статья. КПСС-эй горкомдо гэhэн рубрика доро. «Шухала асуудал шиидхэлгэ удааруулhанай түлөө харюусалга» гэhэн статья. Хүйтэн хүлеэхэгүй» гэhэн фельетон.

Гурбадахи хуудаhан: Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй хамтын суглаан тухай тематическа полоса.

Дүрбэдэхи хуудаhан: республикын ажабайдал тушаа олон тоото тобшо мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19 чаhаа «Холо, ойрын hонин» гэhэн дамжуулга. 19.15 минутаhаа буряад хүгжэмэй концерт. 20.05 минутаhаа «Ой таiга хөөрэнэ» гэhэн телевизионно очерк. 20.30 минутаhаа «Уставhаа устав хүрэтэр» гэhэн дамжуулга. 21 чаhаа хүгжэмтэ кроссворд. 21.40 минутаhаа «Мертвые души» гэhэн центральна телестудиин зүжэг.

Спорт

СМЫСЛОВ ТҮРҮҮЛНЭ

Шатарай талаар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй 12-дохи тур үнгэржэ, 2 бэрхэ шатаршад замайнгаа хахадые дабаба гэзэшэ. Дэлхэйн чемпион байhан москвич Василий Смыслов 8,5 очкотой боложо, түрүү hуурида гараба. Тэрэ табан уулзалгада шүүhэн, 7 дахин тэн-сэhэн байна. Тциг... ти алдангүйгөөр ... Шэнжэлэгшэд Вас... 12-дохи уулзалгад... Владимир Либерзо... партиие онсолон ... партидаа В. См... гоё наада харуулх... на.

* * *

Сентябриин 24. СССР-эй чемпионадай 13-дахи тур болобо. Игорь Зайцев Савониие, Аверкин Геллерые, Фурман Васюковые шүүгээ. Петросян—Тукмаков, Гуфельд—Смыслов, Гипслис—Тайманов, Либерзон—Холмов гэhэн партинууд тэнсэлгээр ... гаевский—Лутиков, ... рейчик, Штейн—Ба... вицкий—Платонов-... тинууд хойшолуу... Александр Зай... амараа.

БАСАГАДАЙМНАЙ ИЛАЛ...

Польшын Люблин хотодо үнгэргэгдэhэн бүхэдэлхэйн эхэнэр шатаршадай олимпиада дээрэ манай басагадай команда толотомо илалта туйлаба. Тэдэнэр 28 очкоhоо 26 очкото абажа, бусадhаа холо таhараа. Дэлхэйн чемпионка Нона Гаприндашвили, СССР-эй чемпионка Нана А... лон Алла Кушнир ... медальнуудта хүр... шатарша эхэнэрнүү... дальда хүртөө. Б... нүүдые Чехословак... шэд абаа.

Барилдаан — БҮГЭДЭ ШАН...

Болгариин ниислэл Софи хотодо үнгэргэгдэhэн, Европын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хабаадалсаhан совет спортсменүүд бултадаа шантай hууринуудые эзэлхэhээ гадна, командаараа түрүүлhэн байна. Тус тэмсэлдэ Европо түбиин 18 оронhоо 159 бүхэшүүл хабаадалсаа.

БТА агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Москва шадарай Роман Дмитриев, Болгариин бүхэшүүл Баю Баев, Янчо Патриков, Еню Тодоров, Еню Вылчев, Киев хотын Юрий Гусов, Махачкалагай бүхэ Юрий Шахмур... Геннадий Страхов, ... мир Гулюткин, ... Шота Ломидзе ... гөө шэгнүүрэй зэрг... биин эгээл хүшэтэй ... жэ тодорhон байн...

Манай бүхэшүү... Махачкалагай бүхэ ... пуллаев, Ереван ... лян, Тбилисиин Нод... гэгшэд мүнгэн ... абаа. Бронзо шан... гай Загалав Абду... байна.

ХИЛЫН Саанаhаа

РАД... ТЕЛЕ... ТЕЛЕГ...

ООН-ой АССАМБЛЕЙН ГЕНЕРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Уласхоорондын аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай» Советскэ Союзай дурадхаhан асуудалые, мүн «Химическэ ба бактериологическа (биологическа) зэбсэгые зохёохо, үйлэдбэрилхэ ба ноосэлэн суглуулгые хорихо, тэрэниие усадхаха тухай конвенци баталха тухай» асуудал XXIV сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхые ООН-ой Генеральна Ассамблейн Генеральна комитет Ассамблейдэ нэгэн дуугаар hанамжалан дурадхаа. hүүлшынь асуудал зүбшэн хэлсэхые Советскэ Союз, бүлэг социалис оронууд дурадхаhан байгаа.

Эдэ дурадхалнуудые үндэhэлэн баримталхадаа, Советскэ Союзай түлөөлэгшэ Я. А. Малик иигэжэ тэмдэглээ. Эб найрамдал ба аюулгүй байдал дэмжэхэ талаар ООН-ой хүсэлэл оролдолгые бүри эдэбхитэй болгохо гэжэ уласхоорондын ушар байдалай бүхы хүгжэлтэ эрилтэ табина. Энэ ялахадаа бүри шухала болоноб гэхэдэ, эзэрхэг түримхэй ябуулганууд үшөөл хэгдэнэ, арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөе дарахые оролдоно.

Химическэ ба бактериологическа зэбсэг хориhон 1925 оной Женевскэ протоколые hайшаан сэгнэхэ зуураа, иимэ зэбсэгэй ноосэнүүдые хүсэдөөр усадхаха, тэрэниие саашадань нарижуулга болон үйлэдбэрилгэ болюулха хэмжээнүүдые шадаал hаа түргэнөөр абаха шухала гэжэ Польшын түлөөлэгшэ хэлээ.

Монголой түлөөлэгшэ М. Дугэрсурэн, Венгриин түлөөлэгшэ К. Чатордан бүлэг социалис оронуудай дурадхаhан конвенциин проектын шухала удха шанартай байhые онсолон тэмдэглээ, тус проектые зүбшэхэ зүйлэй тусгаар пункт болгогдожо, Нэгэдэхи комитедтэ зүбшэн хэлсэгдэхэ ёhотой гэжэ hанамжалан хэлээ. Энэ дурадхалые Иорданиин делегат Эль-Фарри, Саудовска Армиин делегат Баруди мүн лэ дэмжэhэн байна.

Японой социалис партиин уряа

ТОКИО. (ТАСС). ГДР-ые мэдэрхыень, энэ гүрэнтэй дипломатическа харилсаа байгуулхыень Японой правительствые Японой социалис парти уряалаа.

Үнгэрэгшэ неделидэ социалис партиин ЦИК-эй шиидхэбэриин ёhoop энэ уряа хэгдэhэн байна. ГДР-ые мэдэрэлгэ Германиие амгалан ёhoop нэгэдүүлхэ асуудалтай таhаршагүй холбоотой гээд тус шиидхэбэри соонь заагданхай.

Шэнэ гүрэниие байгуулха хэрэгтэ ГДР-эй ехэ амжалта туйлаhые соцпарти өөрынгөө шиидхэбэри соо тэмдэглэнэ. Японой болон ГДР-эй хоорондо али бүхы талын харилсаа хүгжөөхэ шухала гэжэ соцпарти тоолоно.

Испанидахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн

ПАРИЖ. (ТАСС). Засагаархидай зохёоhон шэнэ «профсоюзна хуулида» эсэргүү тэмсэл хэхыень испан ажалшадые Испаниин хүдэлмэришэдэй комиссинуудай координационно орган уряална. Энээн тухай сентябриин 24-дэ мэдээсэхэдээ, координационно органой мэдүүлгын текст промышленна предприятинуудта, байрын кварталнуудта үргэнөөр тараагдана гээд «Юманите» газетэ заана.

«Эзэдэй мүлжэлгэhөө өөhэдыгөө хамгаалха аргагүй байдалда ажалшадай саашадаа үлэхөөр профсоюзна хуули нюусаар бэлдэгдэhэн байна» гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. «Профсоюзна хуулида эсэргүүсэн, хүдэлмэришэдэй демократическа профсоюзай түлөө» тэмсэхэ үргэн кампани эхилхыень Испаниин ажалшад уряална.

Франкис засагаархидай түрмэдэ хааhан бүхы ажалшад ба демократуудые сүлөөлхэ тухай хүдэлмэришэдэй комисси эрилтэ хэнэ.

Эзэмдэгшэдтэ сохилтонууд хэгдэнэ

КАИР. (ТАСС). Синайска хахад арал дээрэхи Романа гэжэ hуурин газарhаа баруун тээ байдаг израиль сэрэгэй лагериие «Синайска араб организациин» партизанууд ракетэнүүдээр буудаа. Энээн тухай МЕН агентствын мэдээсэлдэ үндэhэлэн организациин тусхай түлөөлэгшэ мэдүүлhэн байна. Буудалгаhаа уламжалан, дайсанай ехэ хэмжээнэй hомо хэрэгсэл, дайшаяхы техникэ усадхагдаа.

Порт-Фуадhаа зүүлжээ 25 километртэ байрлаhан израилиинхидай артиллериин эзэлжэ байhан газарые, hомо хэрэгсэлэй складуудые энэ организациин баhа нэгэ бүлэг партизанууд ракетэнүүдээр буудаа. Хэдэн томо буу гэмтээгдээ, hомо хэрэгсэлэй складууд галдагдаа, hомо хэрэгсэл зөөдэг хүүргэнь усадхагдаа.

Партизануудай добтолго

АММАН. (ТАСС). Палестинын сүлөөрэлгын армиин командованиин сентябриин 23-да Иорданиин ниислэлдэ толилhон коммюникегэй ёhoop, партизан отрядууд Иордан мүрэнэй нугын элдэб районуудта израиль эзэмдэгшэдтэ шангахан сохилтонуудые дахяад хэhэн байна.

«Фатх» организациин партизанууд сентябриин 22-ой hүни Иордан мүрэнэй нугын хойто талын хубида байhан израилиинхидай сэрэгэй хоёр лагериие добтолоод, дайсаниие ехэ хохидолдо оруулаа. Иордан мүрэнэй нугын хойто талын хубида Эль-Каттар шадар партизануудай баhа нэгэ отряд далда газарhаа дайсаниие буудаа. Тэрээнhээ уламжалан эзэмдэгшэдэй хоёр автомашина усадхагдаа.

«Палестинын сүлөөлхэ фронт» гэжэ организациин партизанууд мүн лэ хэдэн амжалтатай ябуулгануудые хээ. Тэдэнэр Аль-Зираа шадар Израилиин харуулай сэрэгүүдые hаяхан усадхаhан байна. Туркмани шадар израилиинхидай адаглалтын пунктые партизануудай отряд усадхаа.

АГААРАЙ ДЭЭРМЭ... ХАРАТА ЯБУУЛГ...

АММАН. (ТАСС). Иорданида эсэргүү зэбсэгтэ харата ябуулгые израиль сэрэгэйхид дахяад хэбэ. Иорданиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдүүлhэнэй ёhoop, Израилиин дүрбэн реактивна самолёт сентябриин 23-да Иорданиин агаарай хилые дабаа. Иорданиин ниислэлhээ баруунхойшоо 30 километртэ байдаг Ас-Салт гэжэ hуурин газарта добтолго хэхые hэдээ. Урдаhаань шангаар буудажа, добтологшодые сухарихыень баадхаhан, Иорданиин армиин зенитнэ артиллериин подразделенинүүд агаарhаа хэгдэhэн харата ябуулгые таhалдуулжа шадаа. Сэрэгэй түлөөлэгшын мэдүүлhэнэй ёhoop иордан тала хохидолдо ороогүй.

КАИР. (ТАСС). Египедэй сэрэгэй түлөөлэгшын мэдээсэhэнэй ёhoop, Суэцкэ каналай урда талын хубида байhан Египедэй сэрэгүүдтэ хэдэн израиль самолёт сентяб... толhон байна. Египе... тиллериин буудахада ... шэдэй нэгэн — «Скай... хэлэй самолёт унагаа... дынь ОАР-ай газар д... ошохо баатай болоо...

Сэрэгэй түлөөлэгшы... ёhoop, энэ добтолгын ... тээ Суэцкэ каналай ... хубинуудта гурбан ч... артиллерийскэ бууда... байгаа. Тэрэниие изра... хэhэн байна бшуу... ... леристнууд мэргэнээр ... саниие абяа анирүй... сэрэгүүд хохидолдо ... рэгэй түлөөлэгшэ мүн ... байха юм.

Фунтын үнэ дахяад уна...

ЛОНДОН. (ТАСС). Англиин стерлингнүүдэй фунтын үнэ 2,40 доллар байха ёhотой аад лэ, сентябриин 23-най байдалаар уласхоорондын дэлгүүр дээрэ 2,3811 доллар хүрэтэр унаа, энэнь мүнөө жэлэй эгээн лэ доогуур хэмжээниинь болоно. Үдэрэй эсэстэ бүри бэрхэтэй байдал тохёолдожо, Англиин банк хамааралсаха, тиигэжэ фунтые дэмжэхын тулада өөhэдынгөө алтанай ноосын болон эрьесэдэ ябадаг валютын зарим хубиие гаргашалха ушартай болоhон байха юм.

Стерлингнүүдэй фунтын үнэ яахадаа унааб гэхэдэ, ... hунгалтын урда тээхи ... ложо байhан үедэ Б... маркын сэнгые д... боломжын бии боло... зэрэб суу тараhан б... нуз франкын, италья... тай хэсүү байдалда ... гын фунтын hулара... гоор түлөөлнэ.

Стерлингнүүдэй ... уналга капиталис бу... валютно-финансова ба... дээрээ тоггуурнгүй б... үгэнэ.

Расистнуудай зоргооро а...

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС) Полици, тэрэнэй ахалагшын туhалагшанар зэбсэглэгдэhэн тусхай харуулшад Риджвилл городой (Урда Каролина штат) эхин hургуулида сентябриин 23-да орожо ерээд, тэндэ байhан индейскэ 11 эхэ, эсэгэнэрые арестовалжа, үхибүүдтэйнь хамта түрмэдэ эльгээгээ. Америкын эдэ нютаг зоной хэhэн «гэмтэ ябадал» гэхэдэ, тэдэнэр сагаан шарайтадай hурадаг hургуулида оруулха кампани эхилhэн байха юм. Гэбэшье расистнуудай ... hургуулиин совет ха... гые буруушаажа ... дай хэгдэбэшье, 11 ... цүүд өөhэдынгөө үхиб... лида асарhан байгаа. ... лида гуримгүй ябадал ... хамаатай хуулиие (... Каролинада бии юм) ... лөө тэдэнэр мүнөө т... байна.

ПЕНТАГОНОЙ МЭХЭ

ВАШИНГТОН. ТАСС-ай корр. А. Меликян иигэжэ дамжуулна:

США-гай олониитын hанамжые худхуулха зорилгоор Пентагон ээлжээтэ мэхэ гохоёо гаргажа ороо. Энэ финансова жэлдэ США-гай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооe 77,5 мянган хүнөөр үсөөн болгохо, 209 самолет ба 22 корабль резервэдэ табиха гэжэ шиидхэгдэhэн тухай тэрэ соносхоо. Эдэ хэмжээнүүд Пентагоной тооложо үзэhэнэй ёhoop, хамта дээрээ 356 миллион доллар алмаха ... на.

США-гай сэрэгэй ... ехэ хэмжээтэй байhые ... энэ «алмалта» гадаа... байна. Тус финансов... бюджедые 77 милли... хаар конгрессто бат... ын министерствын ... байhаниинь мэдээжэ ...

Редактор Ц. Ц. Ц...

Манай адрес, телефон...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны редакт... приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. ре... 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секрет... отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйс... 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышл... строительства — 61-35, советского строительства и бы... культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — ... формации — 34-05, общественная приемная — 56-62, ... бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР. Н-02854.